

Πρόσφατη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας

1. ΣτΕ 625/2025 Δ' Τμήμα (επταμελής σύνθεση)

Πρόεδρος: Σ. Χρυσικοπούλου

Εισηγητής: Ο. Νικολαράκου, Σύμβουλος

Δικηγόροι: Α.Ηλιάδη (των αιτούντων), Χ.Τσόγκας (ΝΣΚ), Ε. Ταραρά, Π.Αδαμίδης (των παρεμβαίνόντων)

Μη αιτιολόγηση αναγκαιότητας και αναλογικότητας περιορισμού του θεσπιζόμενου χρόνου προκράτησης στην ολική εκμίσθωση Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό
Συμβάσεις ολικής εκμίσθωσης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό μέσω προκρατήσεως που συνάπτονται στα νησιά της χώρας από 1η Απριλίου έως και 31η Οκτωβρίου. Υποχρέωση ανάρτησης των στοιχείων της σύμβασης ολικής εκμίσθωσης στο Ψηφιακό Μητρώο του άρ. 20 ν. 4530/2018 τουλάχιστον εξήντα λεπτά προ της ώρας έναρξης αυτής (Υ.Α. 158568/16.7.2024). Η ρύθμιση της Υ.Α. δεν τίθεται νομίμως διότι δεν τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα του εισαγομένου περιορισμού στην άσκηση της σχετικής δραστηριότητας (δηλ. του χρόνου προκράτησης εξήντα λεπτών) για την εξυπηρέτηση του επιδιωκόμενου σκοπού.

1. ...

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθμ. 158568/16.7.2024 απόφασης του Υφυπουργού Υποδομών και Μεταφορών (Β' 4501/1.8.2024) περί τροποποίησης της υπ' αριθμ. 154785/15.5.2023 όμοιας απόφασης (Β' 3276/17.5.2023), με την οποία ρυθμίσθηκαν τα σχετικά με τις συμβάσεις ολικής εκμίσθωσης Επιβατηγών Ιδιωτικής Χρήσης (Ε.Ι.Χ.) αυτοκινήτων με οδηγό μέσω προκρατήσεως, οι οποίες συνάπτονται για την εξυπηρέτηση των μεταφορικών αναγκών στα νησιά της χώρας (πλην της Κρήτης και της Εύβοιας) κατά τη χρονική περίοδο από την 1η Απριλίου έως και την 31η Οκτωβρίου κάθε έτους. Ειδικότερα, η ακύρωση της ανωτέρω απόφασης ζητείται κατά το μέρος που με αυτήν ορίζεται ότι τα στοιχεία της σύμβασης ολικής εκμίσθωσης αναρτώνται υποχρεωτικώς στο Ψηφιακό Μητρώο των άρθρων 18 και 20 του ν. 4530/2018 «τουλάχιστον εξήντα (60) λεπτά προ της ώρας έναρξης αυτής».

3. Επειδή, στη δίκη παρεμβαίνει παραδεκτώς υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης κανονιστικής απόφασης το σωματείο με την επωνυμία «Πανελλήνια Ομοσπονδία Επαγγελματιών Ιδιοκτητών Αυτοκινητιστών Ταξί και Αγοραίων» (ΠΟΕΙΑΤΑ), το οποίο αποτελεί δευτεροβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση των επαγγελματιών ιδιοκτητών ταξί και αγοραίων, έχει δε ως καταστατικό σκοπό τη διαφύλαξη, μελέτη και προαγωγή των οικονομικών, κοινωνικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών του (βλ. και ΣτΕ 656/2024 σκ. 4).

4. Επειδή, στη δίκη παρεμβαίνουν επίσης, με χωριστά δικόγραφα, τα σωματεία με την επωνυμία «Σύλλογος Ραδιοταξί Ζακύνθου», «Ένωση Αυτοκινητιστών Οχημάτων Δημόσιας Χρήσης Ρόδου» και «Σύνδεσμός Ιδιοκτητών Αυτοκινήτων Ταξί Κω». Τα εν λόγω σωματεία, όμως, δεν προσκόμισαν προαποδεικτικώς, ως όφειλαν κατά το άρθρο 33 παρ. 1 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, το καταστατικό τους, προκειμένου να κριθεί το έννομο συμφέρον τους για την άσκηση των παρεμβάσεων. Συνεπώς, οι παρεμβάσεις αυτές πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτες (βλ. ΣτΕ 4658/2012, 1722/2015, 219/2016, 238/2017, 1305/2023 κ.ά.).

5. Επειδή, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο δικόγραφο της υπό κρίση αιτήσεως και τα σχετικώς προσκομιζόμενα στοιχεία, η πρώτη των αιτούντων εταιρεία δραστηριοποιείται στην παροχή υπηρεσιών αφ' ενός μεν διαμεσολάβησης στη μεταφορά επιβατών με Ε.Ι.Χ. οχήματα με οδηγό, αφ' ετέρου δε ενοικίασης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό, έχει λάβει δε άδεια ηλεκτρονικής ή τηλεφωνικής διαμεσολάβησης για τη μεταφορά επιβατών με Ε.Ι.Χ. όχημα με οδηγό κατά τις διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 4530/2018, καθώς και βεβαίωση συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων για την εκμίσθωση Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό. Η ίδια αιτούσα προσκομίζει στοιχεία, από τα οποία προκύπτει ότι κατά το έτος 2023 συνήψε σύμβαση πενταετούς αποκλειστικής συνεργασίας με την εταιρεία «Uber BV», δυνάμει της οποίας η τελευταία θέτει στη διάθεση της αιτούσας τη δυνατότητα χρήσης ψηφιακής πλατφόρμας για τη διευκόλυνση της διαμεσολάβησης για τη σύναψη συμβάσεων ολικής εκμίσθωσης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό μέσω προκρατήσεως από τις επιχειρήσεις ενοικίασης οχημάτων, με τις οποίες συνεργάζεται η αιτούσα σε νησιά της χώρας (και, συγκεκριμένα, στη Μύκονο, τη Ρόδο και την Κέρκυρα). Οι λοιποί αιτούντες αποτελούν εταιρείες και ατομικές επιχειρήσεις, οι οποίες, σύμφωνα με τα προσκομιζόμενα στοιχεία, δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών εκμίσθωσης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό, έχουν συνάψει δε, κατά τα

τελευταία έτη (2024 ή 2023), συμβάσεις συνεργασίας με την πρώτη αιτούσα, η οποία τους παρέχει υπηρεσίες ηλεκτρονικής διαμεσολάβησης για τη σύναψη συμβάσεων εκμίσθωσης E.I.X. αυτοκινήτων με οδηγό, με χρήση της πλατφόρμας της εταιρείας «Uber BV», στα ανωτέρω νησιά. Με τα δεδομένα αυτά, με έννομο συμφέρον ασκούν οι αιτούντες την κρινόμενη αίτηση ισχυριζόμενοι ότι με τις ρυθμίσεις της προσβαλλόμενης απόφασης εισάγεται ουσιώδης περιορισμός στην άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους, καθ' όσον η επιβαλλόμενη υποχρέωση σύναψης και ανάρτησης της σύμβασης εκμίσθωσης του E.I.X. αυτοκινήτου τουλάχιστον μία ώρα πριν από την έναρξη αυτής συνεπάγεται δραστική μείωση του κύκλου εργασιών τους. Περαιτέρω, οι αιτούντες ομοδικούν παραδεκτώς, δεδομένου ότι προβάλλουν κοινούς λόγους ακυρώσεως, στηριζόμενους στην ίδια νομική και πραγματική βάση.

6. Επειδή, η δραστηριότητα της εκμίσθωσης E.I.X. αυτοκινήτων με οδηγό ρυθμίστηκε το πρώτον με τις διατάξεις της υποπαραγράφου Η.2 της παραγράφου Η του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013 – 2016 – Επείγοντα μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016» (Α' 222). Με τις διατάξεις αυτές ορίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι: «1. Επιτρέπεται στα τουριστικά γραφεία και στα γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων, όπως ορίζονται στις παραγράφους 4 και 5 του άρθρου 2 του ν. 2160/1993 (Α' 118) ... η ολική εκμίσθωση με οδηγό μέσω προκρατήσεως, με αντίστοιχη σύμβαση ελαχίστου διάρκειας δώδεκα (12) ωρών, Επιβατηγών Ιδιωτικής Χρήσης (EIX) αυτοκινήτων απαγορευομένης της μεταφοράς επιβατών με κόμιστρο με τα αυτοκίνητα αυτά. 2. ... 4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Τουρισμού ορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις σύστασης και λειτουργίας των επιχειρήσεων της περίπτωσης 1 ως προς την άσκηση της δραστηριότητας αυτής, τα προσόντα των οδηγών και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος. 5. ...». Κατ' επίκληση δε της εξουσιοδοτικής διάταξης της ανωτέρω περίπτωσης 4 εκδόθηκε η κοινή υπουργική απόφαση υπ' αριθμ. 15732/13.11.2012 (Β' 3053), με την οποία εξειδικεύθηκαν οι ρυθμίσεις του νόμου ως προς την εκμίσθωση E.I.X. αυτοκινήτων με οδηγό. Η ως άνω περ. 1 της υποπαραγράφου Η.2 της παραγράφου Η του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 αντικαταστάθηκε αρχικώς με το άρθρο 30 παρ. 1 του ν. 4179/2013 (Α'

175) και, εν συνεχεία, με το άρθρο πρώτο υποπαρ. Στ. 14 περ. 2 του ν. 4254/2014 (Α' 85), με το οποίο η ελάχιστη διάρκεια της σύμβασης εκμίσθωσης μειώθηκε σε έξι ώρες.

7. Επειδή, ακολούθως, η ρύθμιση σχετικά με τη δυνατότητα σύναψης συμβάσεων ολικής εκμίσθωσης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό επαναλήφθηκε με το άρθρο 219Α του ν. 4512/2018 (Α' 5), με το οποίο προβλέφθηκε πλέον ελάχιστη διάρκεια μίσθωσης τριών (3) ωρών. Το εν λόγω άρθρο 219Α του ν. 4512/2018 τροποποιήθηκε, στη συνέχεια, με το άρθρο 130 του ν. 4549/2018 (Α' 105), με το οποίο προστέθηκαν εδάφια δεύτερο και τρίτο ως ακολούθως: «Ειδικά για τα νησιά της χώρας, πλην των νησιών Κρήτης και Εύβοιας, η ελάχιστη διάρκεια της σύμβασης ολικής εκμίσθωσης με οδηγό μέσω προκρατήσεως ορίζεται σε μισή ώρα για την περίοδο από το μήνα Μάιο έως και το μήνα Αύγουστο. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, δύνανται να καθορίζονται οι κανόνες λειτουργίας για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου». Για τη θέσπιση της εν λόγω ρύθμισης σχετικά με τη μειωμένη ελάχιστη διάρκεια της σύμβασης ολικής εκμίσθωσης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων στα νησιά κατά την τουριστική περίοδο είχε κατατεθεί τροπολογία των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Τουρισμού (με εν μέρει διαφορετική διατύπωση σε σχέση με το τελικώς ψηφισθέν κείμενο), συνοδευόμενη από αιτιολογική έκθεση, στην οποία αναφέρονταν τα εξής: «Με την προτεινόμενη ρύθμιση, για τα νησιά (πλην της Κρήτης και της Εύβοιας), τα οποία κατά την τουριστική περίοδο (μήνες από Μάιο έως και Αύγουστο) υποδέχονται το μεγαλύτερο μέρος των τουριστών, η ελάχιστη διάρκεια της σύμβασης ολικής εκμίσθωσης με οδηγό μέσω προκρατήσεως ορίζεται σε μισή ώρα. Λόγω του ανάγλυφου της περιοχής και των μικρών σχετικά αποστάσεων, της έλλειψης μέσων μαζικής μεταφοράς και της άφιξης και παραμονής των τουριστών χωρίς δικό τους μεταφορικό μέσο, οι ανάγκες των συγκεκριμένων νησιών για εσωτερικές μετακινήσεις θα ικανοποιούνται καλύτερα με τον συγκεκριμένο τρόπο, χωρίς παράλληλα να δημιουργείται πρόβλημα στην ομαλή λειτουργία των λοιπών μέσων μεταφοράς και μετακίνησης, ήτοι τη δημοτική συγκοινωνία, τον κλάδο των ταξί, τον κλάδο των τουριστικών μεταφορών (mini vans) κ.ο.κ. Συγχρόνως, για λόγους προστασίας του δημοσίου συμφέροντος, παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών, ώστε στις περιπτώσεις των παραπάνω νησιών να μπορεί να ρυθμίσει το ειδικότερο πλαίσιο λειτουργίας των Ε.Ι.Χ. με οδηγό μέσω προκράτησης ...». Κατ' εξουσιοδότηση του τελευταίου

εδαφίου του άρθρου 219Α του ν. 4512/2018 εκδόθηκε η υπ' αριθμ. οικ. Α 46629/2215/18.6.2018 απόφαση του Υπουργού και του Υφυπουργού Υποδομών και Μεταφορών με τίτλο «Καθορισμός κανόνων λειτουργίας για την εφαρμογή του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 219Α του ν. 4512/2018 (Α' 5), όπως ισχύει» (Β' 2311).

8. Επειδή, εν συνεχεία, με το άρθρο 80 παρ. 1 του ν. 5039/2023 (Α' 83) τροποποιήθηκαν οι διατάξεις της περιπτώσεως 1 της υποπαραγράφου Η.2 της παραγράφου Η του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, προκειμένου να ενσωματωθούν σε αυτές και οι ρυθμίσεις του ανωτέρω άρθρου 219Α του ν. 4512/2018 και να αποτελέσουν ενιαίο άρθρο με το εξής περιεχόμενο: «1. Επιτρέπεται στα τουριστικά γραφεία και στα γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων, όπως ορίζονται στις παραγράφους 4 και 5 του άρθρου 2 του ν. 2160/1993 (Α' 118) ... η ολική εκμίσθωση με οδηγό μέσω προκρατήσεως, με αντίστοιχη σύμβαση ελάχιστης διάρκειας τριών (3) ωρών, Επιβατηγών Ιδιωτικής Χρήσης (Ε.Ι.Χ.) αυτοκινήτων απαγορευομένης της μεταφοράς επιβατών με κόμιστρο με τα αυτοκίνητα αυτά. Στα ιδιόκτητα μεταφορικά μέσα περιλαμβάνονται επίσης τα κάθε είδους τροχοφόρα επιβατηγά οχήματα τύπου mini bus έως εννέα (9) θέσεων, συμπεριλαμβανομένης της θέσης του οδηγού. Ειδικά για τα νησιά της χώρας, πλην της Κρήτης και της Εύβοιας, και για την περίοδο από την 1η Απριλίου έως και την 31η Οκτωβρίου κάθε έτους, η ελάχιστη διάρκεια της σύμβασης ολικής εκμίσθωσης με οδηγό μέσω προκρατήσεως ορίζεται σε μισή ώρα. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δύναται να καθορίζονται τα αναγκαία ζητήματα για την εφαρμογή του τρίτου εδαφίου». Στην αιτιολογική έκθεση του ν. 5039/2023 αναφέρεται, ως προς το ανωτέρω άρθρο, ότι «επεκτείνεται η δυνατότητα μίσθωσης επιβατικών στα νησιά για 30 λεπτά από τον Απρίλιο μέχρι τον Οκτώβριο αντί της περιόδου που ίσχυε μέχρι σήμερα (Ιούνιο - Αύγουστο), με στόχο την καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση του επιβατικού κοινού, ιδίως κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου».

9. Επειδή, εξ άλλου, με τα άρθρα 12 και 13 του ν. 4530/2018 (Α' 59) ρυθμίσθηκαν οι όροι άσκησης της δραστηριότητας της ηλεκτρονικής ή τηλεφωνικής διαμεσολάβησης για τη μεταφορά επιβατών με οχήματα Ε.Δ.Χ. (άρθρο 12) και την εκμίσθωση Ε.Ι.Χ. οχημάτων με οδηγό (άρθρο 13). Συγκεκριμένα, στο άρθρο 13 παρ. 1 του ν. 4530/2018 ορίσθηκε ότι «Φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που παρέχουν υπηρεσία ηλεκτρονικής ή τηλεφωνικής διαμεσολάβησης για την ενοικίαση ... Επιβατικών Ιδιωτικής Χρήσης (Ε.Ι.Χ.) οχημάτων με οδηγό, λογίζεται ότι ασκούν ως κύρια οικονομική

δραστηριότητα αυτή της μεταφοράς επιβατών, εφόσον ασκούν αποφασιστική επιρροή επί των όρων παροχής της υπηρεσίας από τους οδηγούς ...». Περαιτέρω, στο άρθρο 18 του ίδιου νόμου προβλέφθηκε ότι: «Στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών τηρείται ψηφιακό Μητρώο Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτων και Επιβατικών Ιδιωτικής Χρήσης (Ε.Ι.Χ.) οχημάτων με οδηγό, στο οποίο καταχωρούνται και τηρούνται όλα τα στοιχεία των Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτων και των Επιβατικών Ιδιωτικής Χρήσης (Ε.Ι.Χ.) οχημάτων με οδηγό και των οδηγών τους, των φορέων που παρέχουν υπηρεσίες ηλεκτρονικής διαμεσολάβησης, οι οποίες ασκούν ως κύρια οικονομική δραστηριότητα αυτή της μεταφοράς επιβατών, ... των σχετικών συμβάσεων και των στοιχείων κυκλοφορίας ενός εκάστου των συμβεβλημένων οχημάτων με τους ως άνω φορείς ηλεκτρονικής διαμεσολάβησης ... Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία, ανάπτυξη, λειτουργία και συντήρηση του ανωτέρω ψηφιακού Μητρώου», στο άρθρο 20 ότι: «1. Η σύμβαση ενοικίασης ... Επιβατικών Ιδιωτικής Χρήσης (Ε.Ι.Χ.) οχημάτων με οδηγό ... περιλαμβάνει με ποινή ακυρότητας τα στοιχεία του εκμισθωτή, του μισθωτή, του οδηγού, της ημερομηνίας και της ώρας κατάρτισής της, της ημερομηνίας και της ώρας έναρξης και λήξης της, του τιμήματος της μίσθωσης. Στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών τηρείται ψηφιακό μητρώο συμβάσεων, στο οποίο καταχωρούνται, μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής, πριν την έναρξή τους, με ευθύνη των εκμισθωτών ή σε περίπτωση διαμεσολάβησης και των φορέων διαμεσολάβησης, όλα τα στοιχεία των παραπάνω συμβάσεων. ... 2. Σε περίπτωση λύσης με οποιονδήποτε τρόπο της σύμβασης προ της παρόδου της ελάχιστης διάρκειάς της υποβάλλεται, με ευθύνη του εκμισθωτή, εντός 30 λεπτών ... ηλεκτρονική γνωστοποίησή της στην αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Μεταφορών και απαγορεύεται η σύναψη νέας σύμβασης για το χρονικό διάστημα, που απομένει μέχρι τη συμπλήρωση της ελάχιστης διάρκειας της λυθείσας σύμβασης ...» και στο άρθρο 21 ότι «Ως σημείο έναρξης της μίσθωσης Ε.Ι.Χ. οχήματος με οδηγό ορίζεται η έδρα ή το υποκατάστημα ή νομίμως δηλωμένος χώρος στάθμευσης της επιχείρησης που εκμισθώνει το όχημα ...».

10. Επειδή, κατ' εξουσιοδότηση της περιπτώσεως 1 της υποπαραγράφου Η.2 της παραγράφου Η του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, όπως τροποποιήθηκε, κατά τα προεκτεθέντα, με το άρθρο 80 παρ. 1 του ν. 5093/2023, εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 154785/15.5.2023 απόφαση του Υφυπουργού Υποδομών και Μεταφορών

«Καθορισμός κανόνων εφαρμογής της ολικής εκμίσθωσης Επιβατηγών Ιδιωτικής Χρήσης (Ε.Ι.Χ.) αυτοκινήτων με οδηγό μέσω προκρατήσεως» (Β' 3276), η οποία εφαρμόζεται, σύμφωνα με το άρθρο 1 αυτής, στις συμβάσεις ολικής εκμίσθωσης που συνάπτονται στα νησιά της χώρας, πλην Κρήτης και Εύβοιας, από την 1η Απριλίου έως και την 31η Οκτωβρίου κάθε έτους. Με το άρθρο 2 της ανωτέρω απόφασης ορίστηκαν τα εξής: «1. Ως ώρα έναρξης της μίσθωσης λογίζεται η ώρα αναχώρησης του Ε.Ι.Χ. οχήματος από το σημείο έναρξης της μίσθωσης, σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 4530/2018 (Α' 59). 2. Με τον όρο προκράτηση νοείται ότι όλα τα στοιχεία της σύμβασης ολικής εκμίσθωσης των Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό αναρτώνται υποχρεωτικώς με ευθύνη των εκμισθωτών ή σε περίπτωση διαμεσολάβησης κατά το άρθρο 13 του ν. 4530/2018 και των φορέων διαμεσολάβησης, στο Ψηφιακό Μητρώο των άρθρων 18 και 20 του ν. 4530/2018, τουλάχιστον δύο (2) ώρες προ της ώρας έναρξης αυτής. 3. Απαγορεύεται στα οχήματα του άρθρου 1 η καθ' οιονδήποτε τρόπο προσέγγιση πελατών όταν αυτά βρίσκονται σε κίνηση ή σε οποιουδήποτε χώρους στάσης και στάθμευσης». Περαιτέρω, με το άρθρο 3 προβλέφθηκαν διοικητικές κυρώσεις για την περίπτωση παραβίασης των ανωτέρω διατάξεων, ενώ με το άρθρο 4 καταργήθηκε η προηγουμένως ισχύουσα υπουργική απόφαση υπ' αριθμ. οικ.Α/46629/2215/ 18.6.2018.

11. Επειδή, η προπαρατεθείσα διάταξη του άρθρου 2 παρ. 2 της ανωτέρω υπουργικής απόφασης υπ' αριθμ. 154785/15.5.2023, κατά το μέρος που επέβαλλε την ανάρτηση των στοιχείων της σύμβασης ολικής εκμίσθωσης στο Ψηφιακό Μητρώο του άρθρου 20 του ν. 4530/2018 «τουλάχιστον δύο (2) ώρες προ της ώρας έναρξης αυτής», καθορίζοντας το πρώτον συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που πρέπει να μεσολαβεί μεταξύ της ανάρτησης των στοιχείων (και, επομένως, και της σύναψης) της σύμβασης και της έναρξης εκτέλεσης αυτής, ακυρώθηκε με την 656/2024 απόφαση της επταμελούς σύνθεσης του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ειδικότερα, με την απόφαση αυτή κρίθηκε ότι ως προκράτηση - η οποία τίθεται ως ειδικός όρος άσκησης της δραστηριότητας της ολικής εκμίσθωσης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό, βάσει του οποίου διαφοροποιούνται οι συνθήκες άσκησης της δραστηριότητας αυτής, από εκείνες της μεταφοράς επιβατών έναντι κομίστρου από τα ταξί - νοείται η απαίτηση να μεσολαβεί ορισμένο ελάχιστο χρονικό διάστημα μεταξύ της σύναψης της σύμβασης εκμίσθωσης (και, κατ' ακολουθίαν, και της υποχρεωτικής κατά νόμο ανάρτησης των στοιχείων της στο Ψηφιακό Μητρώο του

άρθρου 20 του ν. 4530/2018) και της έναρξης της μεταφοράς. Εξ άλλου, ειδικά για τις συμβάσεις ολικής εκμίσθωσης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό που συνάπτονται για την εξυπηρέτηση μεταφορικών αναγκών στα νησιά της χώρας (πλην Κρήτης και Εύβοιας) κατά την περίοδο από την 1η Απριλίου έως την 31η Οκτωβρίου κάθε έτους, έγινε δεκτό ότι στο πλαίσιο της εξουσιοδότησης που παρέχεται στον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών να ρυθμίσει τα αναγκαία ζητήματα για την εφαρμογή της σχετικής πρόβλεψης, είναι δυνατόν να εξειδικεύεται και η απαίτηση της προκράτησης με τη θέσπιση συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, το οποίο πρέπει υποχρεωτικώς να μεσολαβεί μεταξύ της σύναψης και της έναρξης εκτέλεσης της σύμβασης εκμίσθωσης. Στο πλαίσιο, δηλαδή, της ευχέρειας που του παρέχεται για την κατάλληλη ρύθμιση των όρων εφαρμογής της ειδικής πρόβλεψης σχετικά με τη μειωμένη ελάχιστη διάρκεια των συμβάσεων ολικής εκμίσθωσης, ο κανονιστικός νομοθέτης είναι δυνατόν να κρίνει αναγκαία τη θέσπιση συγκεκριμένης απαίτησης ως προς τον χρόνο της προκράτησης, προκειμένου να διασφαλισθεί επαρκώς η διάκριση της ολικής εκμίσθωσης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό από την εκτέλεση μεταφορικού έργου από τα Ε.Δ.Χ. αυτοκίνητα (ταξί), ανάγκη η οποία παρίσταται περισσότερο επιτακτική στις περιπτώσεις των συμβάσεων που συνάπτονται στα νησιά κατά την τουριστική περίοδο, ακριβώς εν όψει της μειωμένης ελάχιστης διάρκειας της σύμβασης εκμίσθωσης. Με βάση τα ανωτέρω κρίθηκε ότι το ζήτημα του χρόνου της προκράτησης για την εκμίσθωση Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό στα νησιά κατά την τουριστική περίοδο αποτελεί ειδικότερο θέμα σε σχέση με τη βασική ρύθμιση του όρου της προκράτησης που τίθεται στον νόμο και, συνεπώς, εγκύρως παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό για τη ρύθμισή του. Κατά την έννοια, όμως, της επίμαχης εξουσιοδοτικής διάταξης, το θεσπιζόμενο για την προκράτηση χρονικό διάστημα πρέπει, σύμφωνα με τα περαιτέρω κριθέντα από το Δικαστήριο, να είναι εύλογο και να τελεί σε αντιστοιχία τόσο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, όσο και προς τις συνθήκες μεταφοράς επιβατών από τα Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητα στα νησιά κατά την τουριστική περίοδο, ενώ δεν μπορεί να συνεπάγεται δυσανάλογο περιορισμό στην άσκηση της οικείας οικονομικής δραστηριότητας. Κατόπιν αυτών, το Δικαστήριο, αφού έλαβε υπ' όψιν ότι ούτε από την ίδια την υπ' αριθμ. 154785/15.5.2023 υπουργική απόφαση ούτε από τυχόν συνοδεύοντα αυτή στοιχεία προέκυπταν τα κριτήρια και οι εκτιμήσεις, στις οποίες στηρίχθηκε η κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση για τη θέσπιση του συγκεκριμένου χρόνου προκράτησης των δύο ωρών, έκρινε ότι

δεν τεκμηριώνεται επαρκώς ότι ο εν λόγω χρόνος προκράτησης ανταποκρίνεται στις συνθήκες εκτέλεσης του μεταφορικού έργου στα νησιά κατά την τουριστική περίοδο, δεδομένου, μάλιστα, ότι ο νομοθέτης προέβλεψε τη μείωση της ελάχιστης διάρκειας των συναπτομένων συμβάσεων ολικής εκμίσθωσης σε μισή ώρα κατόπιν συνεκτίμησης συγκεκριμένων παραμέτρων του εκτελούμενου μεταφορικού έργου (μικρές σχετικά αποστάσεις, έλλειψη μέσων μαζικής μεταφοράς, αυξημένες μεταφορικές ανάγκες για την εξυπηρέτηση των τουριστών). Εν όψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο έκρινε, τελικώς, ότι η ρύθμιση του άρθρου 2 παρ. 2 της υπ' αριθμ. 154785/15.5.2023 υπουργικής απόφασης είχε τεθεί κατά παράβαση των όρων της νομοθετικής εξουσιοδότησης, εφ' όσον δεν προέκυπτε ότι με τη ρύθμιση αυτή υπηρετείται κατά τρόπο αναλογικό ο επιδιωκόμενος σκοπός.

12. Επειδή, ακολούθως δημοσιεύθηκε η ήδη προσβαλλόμενη υπ' αριθμ. 158568/16.7.2024 απόφαση του Υφυπουργού Υποδομών και Μεταφορών για την τροποποίηση της υπ' αριθμ. 154785/15.5.2023 όμοιας απόφασης. Στο προοίμιο της προσβαλλόμενης απόφασης, μεταξύ των στοιχείων που ελήφθησαν υπ' όψιν, μνημονεύονται η προαναφερθείσα 656/2024 ακυρωτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (υπό στοιχείο 2) και «[οι] συνθήκες παροχής του μεταφορικού έργου σε περιοχές της χώρας, ιδίως κατά την τουριστική περίοδο» (υπό στοιχείο 3). Με το άρθρο 1 της προσβαλλόμενης απόφασης αντικαθίσταται η ακυρωθείσα, κατά τα ανωτέρω, διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 2 της υπ' αριθμ. 154785/15.5.2023 απόφασης ως εξής : «Όλα τα στοιχεία της σύμβασης ολικής εκμίσθωσης των Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό μέσω προκράτησης αναρτώνται υποχρεωτικώς με ευθύνη των εκμισθωτών ή σε περίπτωση διαμεσολάβησης κατά το άρθρο 13 του ν. 4530/2018 και των φορέων διαμεσολάβησης, στο Ψηφιακό Μητρώο των άρθρων 18 και 20 του ν. 4530/2018, τουλάχιστον εξήντα (60) λεπτά προ της ώρας έναρξης αυτής». Σύμφωνα δε με το άρθρο 2 της προσβαλλόμενης απόφασης, αυτή αρχίζει να ισχύει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (1η.8.2024).

13. Επειδή, οι λόγοι ακυρώσεως με τους οποίους προβάλλεται ότι η νομοθετική εξουσιοδότηση, κατ' επίκληση της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση, είναι γενική και αόριστη, καθώς και ότι η πληττόμενη κανονιστική ρύθμιση δεν αφορά ειδικότερο θέμα ή θέμα τεχνικού ή λεπτομερειακού ή τοπικού χαρακτήρα και, συνεπώς, συντρέχει παράβαση του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος, είναι απορριπτέοι. Τούτο διότι, όπως κρίθηκε με την 656/2024

απόφαση του Δικαστηρίου, το ζήτημα του χρόνου της προκράτησης αποτελεί ειδικότερο θέμα σε σχέση με τη βασική ρύθμιση του όρου της προκράτησης που έχει τεθεί στον νόμο και, περαιτέρω, το ζήτημα αυτό εμπίπτει, κατ' αρχήν, στο αντικείμενο της εξουσιοδότησης που παρασχέθηκε με το τελευταίο εδάφιο της περ. 1 της υποπαραγράφου Η.2 της παραγράφου Η του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 για τη ρύθμιση των αναγκαίων ζητημάτων για την εφαρμογή της ειδικής πρόβλεψης του νόμου σχετικά με τη μειωμένη ελάχιστη διάρκεια των συμβάσεων ολικής εκμίσθωσης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό που συνάπτονται στα νησιά κατά την τουριστική περίοδο.

14. Επειδή, σύμφωνα με τα εκτεθέντα ανωτέρω, **ο νομοθέτης καθόρισε το πλαίσιο άσκησης της δραστηριότητας της εκμίσθωσης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό θέτοντας ως όρο άσκησης της δραστηριότητας αυτής αφ' ενός μεν την προκράτηση, αφ' ετέρου δε την καθοριζόμενη ελάχιστη διάρκεια της σύμβασης εκμίσθωσης. Βάσει των όρων αυτών διαφοροποιείται η δραστηριότητα της εκμίσθωσης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό από την εκτέλεση μεταφορικού έργου από τα ταξί. Η ελάχιστη διάρκεια της σύμβασης εκμίσθωσης καθορίσθηκε για ολόκληρη τη χώρα σε τρεις ώρες. Ειδικώς δε για τις συμβάσεις ολικής εκμίσθωσης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων με οδηγό που συνάπτονται στα νησιά της χώρας (πλην της Κρήτης και της Εύβοιας), κατά τη χρονική περίοδο από την 1η Απριλίου έως την 31η Οκτωβρίου κάθε έτους, ο νομοθέτης προέβλεψε μειωμένη ελάχιστη διάρκεια των συμβάσεων εκμίσθωσης (μισή ώρα), προκειμένου να καλυφθούν οι αυξημένες μεταφορικές ανάγκες που ανακύπτουν από την άφιξη και παραμονή μεγάλου αριθμού τουριστών στα νησιά κατά την τουριστική περίοδο. Εξ άλλου, ναι μεν στο πλαίσιο της εξουσιοδότησης που παρασχέθηκε στον κανονιστικό νομοθέτη για τη ρύθμιση των αναγκαίων για την εφαρμογή της σχετικής ρύθμισης ζητημάτων, είναι δυνατόν να εξειδικεύεται και η απαίτηση της προκράτησης με τη θέσπιση συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, το οποίο πρέπει υποχρεωτικώς να μεσολαβεί μεταξύ της σύναψης και της έναρξης εκτέλεσης της σύμβασης εκμίσθωσης. Όπως κρίθηκε, όμως, με την 656/2024 απόφαση του Δικαστηρίου, το θεσπιζόμενο για την προκράτηση χρονικό διάστημα πρέπει να είναι εύλογο, να τελεί σε αντιστοιχία τόσο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, όσο και προς τις συνθήκες μεταφοράς επιβατών από τα Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητα στα νησιά κατά την τουριστική περίοδο και να μην**

συνεπάγεται δυσανάλογο περιορισμό στην άσκηση της οικείας οικονομικής δραστηριότητας. Περαιτέρω δε, πρέπει να προκύπτουν τα κριτήρια και οι εκτιμήσεις, στις οποίες στηρίχθηκε ο κανονιστικός νομοθέτης για τη θέσπιση του συγκεκριμένου χρόνου προκράτησης. Εν προκειμένω, με την προσβαλλόμενη απόφαση προβλέπεται χρόνος προκράτησης εξήντα λεπτών (αντί των δύο ωρών που είχε προβλεφθεί με την υπ' αριθμ. 154785/15.5.2023 υπουργική απόφαση). Αναφέρεται δε στο προοίμιο της προσβαλλομένης ότι για τη θέσπιση της σχετικής ρυθμίσεως ελήφθησαν υπ' όψιν «οι συνθήκες παροχής του μεταφορικού έργου στις περιοχές της χώρας, ιδίως κατά την τουριστική περίοδο». Με τη γενική και αόριστη αυτή αναφορά, όμως, που έχει περιληφθεί στην προσβαλλόμενη πράξη δεν τεκμηριώνεται επαρκώς η αναγκαιότητα και η αναλογικότητα της θεσπιζόμενης ρύθμισης, εφ' όσον δεν προκύπτουν τα συγκεκριμένα στοιχεία που εκτιμήθηκαν από τον κανονιστικό νομοθέτη. Ούτε, άλλωστε, από στοιχεία που συνοδεύουν την προσβαλλόμενη πράξη προκύπτει ότι εκτιμήθηκαν πρόσφορα σχετικά δεδομένα (όπως, ενδεικτικά, στατιστικά δεδομένα από την ανάλυση των στοιχείων που προκύπτουν από το Ψηφιακό Μητρώο του άρθρου 20 του ν. 4530/2018, δεδομένα σχετικά με τις τοπικές συνθήκες και τον απαιτούμενο, βάσει των συνθηκών αυτών, χρόνο απόκρισης σε αιτήματα για την έναρξη εκτέλεσης της σύμβασης εκμίσθωσης, ανάλογα και με το είδος των πραγματοποιούμενων διαδρομών, δεδομένα σχετικά με τον τρόπο κάλυψης των αναγκών του επιβατικού κοινού στα νησιά κατά την τουριστική περίοδο από τα εν γένει διαθέσιμα μεταφορικά μέσα κ.ά.). Ως εκ τούτου, δεν τεκμηριώνεται ότι ο θεσπιζόμενος χρόνος προκράτησης περιορίζεται στο μέτρο που είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση επαρκούς διάκρισης μεταξύ των δραστηριοτήτων των ταξί και των Ε.Ι.Χ. οχημάτων που εκμισθώνονται με οδηγό, χωρίς να συνεπάγεται δυσανάλογο περιορισμό στην άσκηση της οικείας οικονομικής δραστηριότητας (δηλαδή, της εκμίσθωσης Ε.Ι.Χ. οχημάτων με οδηγό) και να αντιστρατεύεται την επιδίωξη του νομοθέτη να εξασφαλίσει τους καλύτερους δυνατούς όρους εξυπηρέτησης των αυξημένων μεταφορικών αναγκών στα νησιά κατά την τουριστική περίοδο, με την δραστηριοποίηση και αυτής της κατηγορίας οχημάτων (Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων που εκμισθώνονται με οδηγό). Συνεπώς, εφ' όσον δεν προκύπτει ότι με την επίμαχη ρύθμιση που

εισάγεται με την προσβαλλόμενη απόφαση υπηρετείται κατά τρόπο αναλογικό ο επιδιωκόμενος σκοπός, η ρύθμιση αυτή δεν έχει τεθεί νομίμως.

15. Επειδή, σύμφωνα με τα ανωτέρω, η ρύθμιση που εισάγεται με την προσβαλλόμενη υπ' αριθμ. 158568/16.7.2024 απόφαση του Υφυπουργού Υποδομών και Μεταφορών έχει τεθεί κατά παράβαση των όρων της εξουσιοδότησης του τελευταίου εδαφίου της περ. 1 της υποπαραγράφου Η.2 της παραγράφου Η του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, κατά τον βασίμως προβαλλόμενο σχετικό λόγο ακυρώσεως. Συνεπώς, για τον λόγο αυτό πρέπει να γίνει δεκτή η υπό κρίση αίτηση, να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση και να απορριφθεί η παρέμβαση της ΠΟΕΙΑΤΑ, ενώ παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση των λοιπών προβαλλομένων λόγων ακυρώσεως.

Διά ταύτα

Δέχεται την αίτηση.

Ακυρώνει την υπ' αριθμ. 158568/16.7.2024 απόφαση του Υφυπουργού Υποδομών και Μεταφορών, κατά το σκεπτικό.

Απορρίπτει τις παρεμβάσεις.

2. ΣτΕ 49/2025 Δ' Τμήμα (επταμελής σύνθεση)

Πρόεδρος: Σ. Χρυσικοπούλου

Εισηγήτρια: Α. Κοντοπόδη, Πάρεδρος ΣτΕ

Δικηγόροι: Σ.Κύβελος (της αιτούσας), Ε. Πασαμιχάλη (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.), Μ. Παπαβασιλείου, Β. Χατζηγιαννάκης (των παρεμβαινουσών)

Αίτηση αναστολής εκτέλεσης και ακύρωσης κατά το άρθρο 372 του ν. 4412/2016

Η μη δήλωση εκ μέρους του ανακηρυχθέντος προσωρινού αναδόχου κατά το στάδιο υποβολής των δικαιολογητικών κατακύρωσης (στην υποβαλλόμενη κατά τη Διακήρυξη υπεύθυνη δήλωση περί μη συνδρομής του λόγου αποκλεισμού της περ. ζ' της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016) ότι αυτός αποκλείστηκε οριστικά από άλλη διαγωνιστική διαδικασία, για τον λόγο ότι δεν είχε δηλώσει στο υποβληθέν, στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, Ε.Ε.Ε.Σ., αποκλεισμούς του από προηγούμενες της διαδικασίας αυτής διαγωνιστικές διαδικασίες, δεν συνιστά αυτή και μόνη τον λόγο αποκλεισμού της περ. ζ' της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016. Η μη δήλωση, όμως, κατά τον τρέχοντα διαγωνισμό των πραγματικών περιστατικών, στα οποία

αναφερόταν η υποβληθείσα στον προηγούμενο διαγωνισμό ανακριβής δήλωση, συνιστά τον ως άνω λόγο αποκλεισμού στον τρέχοντα διαγωνισμό, αν τα πραγματικά αυτά περιστατικά αφορούν τη συνδρομή λόγου αποκλεισμού ή τη μη πλήρωση κριτηρίου επιλογής και στον τελευταίο διαγωνισμό..

1. Επειδή, με την 2237/2023 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών υπεβλήθη στο Συμβούλιο της Επικρατείας προδικαστικό ερώτημα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 2 του ν. 3900/2010 (Α' 213), σχετικά με την εκκρεμή ενώπιόν του, από 30.6.2023, αίτηση αναστολής εκτέλεσης και ακύρωσης, που άσκησε κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 372 του ν. 4412/2016 (Α' 147) η εταιρεία με την επωνυμία «SWEDISH (ΣΟΥΙΝΤΙΣ) SYSTEMS (ΣΥΣΤΗΜΣ) SECURITY (ΣΕΚΙΟΥΡΙΤΙ) - ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ Μονοπρόσωπη ΕΠΕ» (εφεξής: «αιτούσα»). Με την αίτηση αυτή ζητείται η αναστολή εκτέλεσης και η ακύρωση της 927/2023 απόφασης της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.), με την οποία, κατ' αποδοχή της προδικαστικής προσφυγής της εταιρείας με την επωνυμία «MEGA GUARD SERVICES ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και τον διακριτικό τίτλο «MEGA GUARD SERVICES Α.Ε.» (που άσκησε παρέμβαση ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, στο εξής «παρεμβαίνουσα»), ακυρώθηκε η 1691(β)/16.3.2023 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της «ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.» (εφεξής: «Αττικό Μετρό Α.Ε.» ή «αναθέτων φορέας»), που είχε ήδη μετονομασθεί σε «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.». Με την τελευταία αυτή απόφαση η αιτούσα είχε αναδειχθεί οριστική ανάδοχος προκηρυχθέντος από την Αττικό Μετρό Α.Ε. διαγωνισμού για την ανάθεση σύμβασης για την «Παροχή υπηρεσιών φύλαξης του υπόγειου χώρου στάθμευσης “ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ” της ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε.».

2. Επειδή, με την 2237/2023 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών υπεβλήθη στο Δικαστήριο το εξής προδικαστικό ερώτημα: «Στην προκείμενη περίπτωση, ενόψει της αρχής της αυτοτέλειας κάθε διαγωνιστικής διαδικασίας, κατά το στάδιο υποβολής δικαιολογητικών κατακύρωσης οριστικού αναδόχου, [ο οποίος έχει υποβάλει αρνητική δήλωση ότι δεν συντρέχει σε βάρος του κανένας από τους προβλεπόμενους στον νόμο (άρθρο 73 παρ. 4 του ν. 4412/2016) λόγους αποκλεισμού], η μη δήλωση ότι αυτός έχει αποκλεισθεί στο πλαίσιο άλλων

διαγωνιστικών διαδικασιών, δυνάμει αποφάσεων διοικητικών εφετειών ή αντίστοιχων οριστικών αποφάσεων αναθετουσών αρχών ή της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., για τον λόγο ότι δεν είχε δηλώσει στο υποβληθέν, στο πλαίσιο των ίδιων διαδικασιών, Ε.Ε.Ε.Σ. [Ενιαίο Ευρωπαϊκό Έγγραφο Σύμβασης], αποκλεισμούς του από προηγούμενες των διαδικασιών αυτών διαγωνιστικές διαδικασίες, συνιστά τον λόγο αποκλεισμού της περ. ζ' της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016;».

3. ...

4. Επειδή, με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 εισήχθησαν ο θεσμός της «δίκης-πιλότου» ή «πρότυπης» δίκης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, καθώς και ο θεσμός της υποβολής στο Συμβούλιο της Επικρατείας προδικαστικού ερωτήματος από τακτικό διοικητικό δικαστήριο, όταν τα τιθέμενα ζητήματα, ως εκ της φύσεώς τους, έχουν γενικότερο ενδιαφέρον με συνέπειες για ευρύτερο κύκλο προσώπων και, ως εκ τούτου, αναμένεται να προκαλέσουν σημαντικό αριθμό διαφορών, με τον κίνδυνο να εκδοθούν αντιφατικές αποφάσεις και να υπάρξει σημαντική καθυστέρηση για τους διαδίκους ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Ειδικότερα, κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, όπως ισχύουν, η υποβολή προδικαστικού ερωτήματος από τακτικό διοικητικό δικαστήριο στο Συμβούλιο της Επικρατείας για «ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος» προϋποθέτει ότι το διοικητικό δικαστήριο, ως αρμόδιο καταρχήν επί της συγκεκριμένης διαφοράς, έχει ασκήσει πράγματι την αρμοδιότητά του και έχει διαγνώσει ότι η επίλυση του εν λόγω ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση οριστικής απόφασης. Περαιτέρω, ο χαρακτήρας του ζητήματος ως «γενικότερου ενδιαφέροντος» πρέπει να αναδεικνύεται με την απαραίτητη σαφήνεια, ούτως ώστε το Ανώτατο Δικαστήριο να μπορεί να ασκήσει αποτελεσματικά την αντίστοιχη δική του αρμοδιότητα, ελέγχοντας ευχερώς ποια από τα ζητήματα που του παραπέμπονται παρουσιάζουν πραγματικά γενικότερο ενδιαφέρον και συμβάλλοντας, με την επίκαιρη επίλυσή τους, στην ενότητα της νομολογίας και την ασφάλεια δικαίου. Συνεπώς, το τακτικό διοικητικό δικαστήριο που διατυπώνει προδικαστικό ερώτημα πρέπει, στην απόφασή του, αφενός μεν να παραθέτει και να τεκμηριώνει τους λόγους, για τους οποίους το ζήτημα ή τα ζητήματα που ανέκυψαν στην αχθείσα ενώπιόν του διαφορά και αποτελούν το αντικείμενο του ερωτήματος είναι, όπως ορίζει ο νόμος, «γενικότερου ενδιαφέροντος με συνέπειες για ευρύτερο κύκλο προσώπων», χωρίς, πάντως, αυτό να συναρτάται απαραίτητως με τον αριθμό των ήδη εκκρεμών υποθέσεων (ΣτΕ Ολ.

355/2023), αφετέρου δε να αναδεικνύει επαρκώς, με την παράθεση των νομίμως αποδειχθέντων πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης καθώς και του εφαρμοστέου νομοθετικού πλαισίου, ότι το ζήτημα, για το οποίο υποβάλλεται το ερώτημα, ανακύπτει πράγματι στην ενώπιόν του διαφορά, δηλαδή ότι είναι κρίσιμο και λυσιτελές για την επίλυσή της, χωρίς να απαιτείται να λαμβάνει, και μάλιστα αιτιολογημένα, θέση επί του νομικού ζητήματος που τίθεται με αυτό, αν και κάτι τέτοιο είναι σκόπιμο, προς το συμφέρον της απονομής της δικαιοσύνης (ΣτΕ Ολ. 1531, 1829/2023, 1307, 1308/2019, 2586/2017 κ.ά.).

5. Επειδή, από την παραπεμπτική απόφαση του διοικητικού εφετείου σε συνδυασμό με τα λοιπά στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν τα εξής: Με την RFP-398/21 Διακήρυξη (Α.Σ. 132193), η οποία εγκρίθηκε με την 1595(α)/13.5.2021 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αττικό Μετρό Α.Ε. και δημοσιεύθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων στις 20.5.2021, προκηρύχθηκε ηλεκτρονικός μειοδοτικός διαγωνισμός με ανοικτή διαδικασία για την επιλογή αναδόχου για την «Παροχή υπηρεσιών φύλαξης του υπόγειου χώρου στάθμευσης “ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ” της ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε.». Με τη Διακήρυξη (άρθρο 4), η διάρκεια της σύμβασης καθορίστηκε σε δύο (2) έτη, με δικαίωμα της Αττικό Μετρό Α.Ε. για μονομερή παράταση έως ένα (1) ακόμη έτος, και η συνολική εκτιμώμενη αξία της σύμβασης προσδιορίστηκε σε 120.000 ευρώ [ήτοι 80.000 ευρώ πλέον δικαιώματος προαίρεσης ποσού 40.000 ευρώ], πλέον Φ.Π.Α. Περαιτέρω, με τη διακήρυξη (άρθρο 5) ορίστηκε ως κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής. Στην ως άνω διαγωνιστική διαδικασία υπέβαλαν προσφορές πέντε (5) συνολικά εταιρείες, περιλαμβανομένων της αιτούσας και της παρεμβαίνουσας. Μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου των (Υπο)φακέλων «Δικαιολογητικά συμμετοχής-Τεχνική προσφορά» και των συμπληρώσεων - διευκρινίσεων που δόθηκαν από τους διαγωνιζομένους, η Επιτροπή Διαγωνισμού με το πρακτικό 1/3.11.2021 εισηγήθηκε την απόρριψη της τεχνικής προσφοράς μιας από τις συμμετέχουσες στον διαγωνισμό εταιρείες και τη συμμετοχή στη 2η φάση του διαγωνισμού των υπόλοιπων τεσσάρων εταιρειών, μεταξύ των οποίων της αιτούσας και της παρεμβαίνουσας. Περαιτέρω, μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου των (Υπο)φακέλων «Οικονομική Προσφορά» και των συμπληρώσεων/ διευκρινίσεων που δόθηκαν από τους διαγωνιζόμενους όσον αφορά τις οικονομικές τους προσφορές, η Επιτροπή Διαγωνισμού συνέταξε το 2/10.3.2022

πρακτικό, με το οποίο εισηγήθηκε την αποδοχή των οικονομικών προσφορών της αιτούσας και της παρεμβαίνουσας, διότι πληρούσαν τις απαιτήσεις του άρθρου 13 της Διακήρυξης για την περαιτέρω συμμετοχή τους στη διαδικασία σύναψης σύμβασης, και την απόρριψη των οικονομικών προσφορών των δύο άλλων εταιρειών. Στη συνέχεια, με την 1636(α)/10.3.2022 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αττικό Μετρό Α.Ε., επικυρώθηκαν τα αποτελέσματα της 1ης και 2ης Φάσης του διαγωνισμού, βάσει όσων εισηγήθηκε η Επιτροπή Διαγωνισμού με τα ως άνω πρακτικά της, και προσωρινός ανάδοχος αναδείχθηκε η αιτούσα εταιρεία, με προσφερόμενο τίμημα 107.298,50 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α. Με την 790/2022 απόφαση της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., κατ' αποδοχή της προδικαστικής προσφυγής της παρεμβαίνουσας εταιρείας, ακυρώθηκε η ως άνω απόφαση του αναθέτοντος φορέα, κατά το μέρος αυτής με το οποίο είχε γίνει δεκτή η προσφορά της αιτούσας, και η υπόθεση αναπέμφθηκε στον αναθέτοντα φορέα, όμως, στη συνέχεια, η απόφαση αυτή της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. ακυρώθηκε με την 56/2023 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών κατόπιν άσκησης αίτησης αναστολής εκτέλεσης και ακύρωσης της αιτούσας. Εξάλλου, με την 57/2023 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών απερρίφθη αίτηση αναστολής εκτέλεσης και ακύρωσης που άσκησε η παρεμβαίνουσα εταιρεία κατά της ως άνω απόφασης της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., κατά το μέρος που είχε απορρίψει λόγο προβληθέντα με την προδικαστική προσφυγή της, και η υπόθεση αναπέμφθηκε στη Διοίκηση. Ακολούθως, με την ΑΛΧ-78278/16.2.2023 επιστολή, η Επιτροπή Διαγωνισμού κάλεσε την αιτούσα εταιρεία να υποβάλει τα δικαιολογητικά κατακύρωσης που καθορίζονται στο άρθρο 15 της Διακήρυξης, ως αποδεικτικά στοιχεία για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού του άρθρου 10 καθώς και για την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής του άρθρου 11 της Διακήρυξης. Τα δικαιολογητικά κατακύρωσης του διαγωνισμού υπεβλήθησαν εμπροθέσμως από την αιτούσα εταιρεία ηλεκτρονικά μέσω του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) στις 24.2.2023 και σε έντυπη μορφή σε σφραγισμένο φάκελο στις 28.2.2023. Στη συνέχεια, ύστερα από έλεγχο των δικαιολογητικών κατακύρωσης, η Επιτροπή Διαγωνισμού διαπίστωσε ότι τα δικαιολογητικά αυτά είναι σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 15 της Διακήρυξης και με το 3/8.3.2023 πρακτικό της εισηγήθηκε την κατακύρωση του διαγωνισμού στην αιτούσα. Με την 1691(β)/16.3.2023 απόφασή του το Διοικητικό Συμβούλιο της Αττικό Μετρό Α.Ε. ενέκρινε το ως άνω πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού και

κατακύρωσε τον διαγωνισμό στην αιτούσα. Κατά της ανωτέρω απόφασης του αναθέτοντος φορέα η παρεμβαίνουσα άσκησε αρχικά την από 5.4.2023 προδικαστική προσφυγή, από την οποία όμως παραιτήθηκε στη συνέχεια (στις 18.4.2023), αφότου έλαβε την ALX-78722/7.4.2023 επιστολή της Προέδρου της Επιτροπής του Διαγωνισμού, με την οποία ενημερώθηκε ότι μετά την κατάθεση της προδικαστικής προσφυγής της διαπιστώθηκε από τον αναθέτοντα φορέα ότι εκ παραδρομής δεν της είχαν κοινοποιηθεί όλα τα υποβληθέντα εκ μέρους της αιτούσας ως δικαιολογητικά κατακύρωσης στοιχεία, ότι τα στοιχεία αυτά επρόκειτο να της κοινοποιηθούν άμεσα ηλεκτρονικά μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, καθώς και ότι από την παραλαβή της ως άνω επιστολής ξεκινά νέα δεκαήμερη προθεσμία για την υποβολή προδικαστικής προσφυγής κατά της 1691(β)/16.3.2023 απόφασης του αναθέτοντος φορέα. Στη συνέχεια, η παρεμβαίνουσα άσκησε κατά της απόφασης αυτής του αναθέτοντος φορέα την από 24.4.2023 προδικαστική προσφυγή, επί της οποίας εκδόθηκε η 927/2023 απόφαση της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., που έκανε δεκτή την εν λόγω προδικαστική προσφυγή και ακύρωσε την απόφαση κατακύρωσης του αναθέτοντος φορέα. Κατά της 927/2023 απόφασης της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. η αιτούσα άσκησε αίτηση αναστολής εκτέλεσης και ακύρωσης, επί της οποίας εκδόθηκε η 2237/2023 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

6. Επειδή, η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., με την προσβαλλόμενη 927/2023 απόφασή της, αφού δέχθηκε ότι η προδικαστική προσφυγή της παρεμβαίνουσας ασκήθηκε εμπροθέσμως και, περαιτέρω, ότι ο μόνος λόγος αυτής, ο οποίος συνδεόταν με τον έλεγχο των δικαιολογητικών κατακύρωσης, προβλήθηκε επικαίρως και παραδεκτώς, προχώρησε στην εξέταση του ως άνω λόγου και έκρινε, κατ' αποδοχή αυτού, όπως συνάγεται από το περιεχόμενο της ως άνω απόφασής της, ότι η αιτούσα πρέπει να αποκλειστεί από τον ένδικο διαγωνισμό λόγω στοιχειοθέτησης σε βάρος της του προβλεπόμενου στην παρ. 10.3.7 του άρθρου 10 της Διακήρυξης [αντίστοιχου περιεχομένου με το άρθρο 73 παρ. 4 περ. ζ του ν. 4412/2016] λόγου αποκλεισμού, ο οποίος συνέτρεχε μετά την υποβολή της προσφοράς της και πριν από την υποβολή εκ μέρους της των δικαιολογητικών κατακύρωσης· ο λόγος αυτός αποκλεισμού στοιχειοθετήθηκε, σύμφωνα με την Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., διότι μετά την υποβολή της προσφοράς της αιτούσας στον ένδικο διαγωνισμό εκδόθηκαν δικαστικές αποφάσεις (αποφάσεις 614/2022 και 2429/2022 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών), με τις οποίες κρίθηκε ότι αυτή νομίμως αποκλείστηκε από προηγούμενο διαγωνισμό λόγω απόκρυψης πληροφοριών

(σε χρόνο μετά την υποβολή της προσφοράς της στον ένδικο διαγωνισμό) στον ως άνω προηγούμενο διαγωνισμό που αφορούσαν αποκλεισμούς της από άλλους προγενέστερους διαγωνισμούς, η αιτούσα, όμως, κατά παράβαση των προβλέψεων της διακήρυξης (και των αντίστοιχων διατάξεων του ν. 4412/2016), αφενός δεν υπέβαλε δήλωση οψιγενούς μεταβολής των στοιχείων που είχε δηλώσει στο υποβληθέν στο πλαίσιο του ένδικου διαγωνισμού Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.), αφετέρου μεταξύ των δικαιολογητικών κατακύρωσης υπέβαλε υπεύθυνη δήλωση περί μη συνδρομής στο πρόσωπο της λόγων αποκλεισμού. [Σημειώνεται ότι: α) Με την απόφαση 614/2022 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών κρίθηκε ότι η αιτούσα νομίμως αποκλείστηκε από διαγωνισμό που είχε προκηρύξει η Ανεξάρτητα Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), διότι, ενώ κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς της στον διαγωνισμό αυτόν είχε ήδη αποκλειστεί τουλάχιστον από τρεις προηγούμενους διαγωνισμούς εντός της κρίσιμης τριετίας λόγω «ψευδούς δήλωσης/απόκρυψης πραγματικών περιστατικών που σχετίζονταν με την εκεί εξακρίβωση της απουσίας ή μη λόγων αποκλεισμού», δεν ανέφερε τις περιπτώσεις αυτές αποκλεισμού στο Ε.Ε.Ε.Σ., που υπέβαλε στον διαγωνισμό της Α.Α.Δ.Ε. β) Με την απόφαση 2429/2022 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών απερρίφθη αίτηση αναστολής εκτέλεσης και ακύρωσης της αιτούσας κατά απόφασης της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., με την οποία κρίθηκε ότι απαραδέκτως ασκήθηκε, ως στρεφόμενη κατά βεβαιωτικής πράξης, προδικαστική προσφυγή της αιτούσας κατά πράξης του Διοικητική της Α.Α.Δ.Ε., με την οποία σε συμμόρφωση προς την προαναφερθείσα 614/2022 δικαστική απόφαση αυτός ενέμεινε στον αποκλεισμό της αιτούσας από τον ως άνω διαγωνισμό και στην κατάπτωση της εγγύησης συμμετοχής της]. Ειδικότερα, με την προσβαλλόμενη απόφαση της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. κρίθηκαν τα εξής: «η ... ανάδοχος όφειλε να ενημερώσει τον Αναθέτοντα Φορέα για τη συνδρομή στο πρόσωπό της λόγου αποκλεισμού, είτε εξ αρχής δια του Ε.Ε.Ε.Σ. της, είτε, κατόπιν, δια δηλώσεως οψιγενών μεταβολών και, πάντως, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως νόμιμη και σύμφωνη με τις διατάξεις της διακήρυξης υπεύθυνη δήλωση ως δικαιολογητικό κατακύρωσης που βεβαιώνει τα αντίθετα, ήτοι τη μη συνδρομή λόγων αποκλεισμού, ιδίως εν όψει των επικαλούμενων από την προσφεύγουσα δικαστικών αποφάσεων. Εξάλλου η κρίση περί του αν οι εν λόγω ψευδείς δηλώσεις συνιστούν ή όχι λόγο αποκλεισμού εναπέκειτο στην κρίση του Αναθέτοντος Φορέα και όχι της παρεμβαίνουσας, η οποία, σε κάθε περίπτωση, όφειλε να ενημερώσει για

τη συνδρομή τους». Περαιτέρω, με την προσβαλλόμενη απόφαση της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., ο προβληθείς ενώπιόν της με την παρέμβαση της αιτούσας ισχυρισμός ότι δεν είχε προβεί στις επίμαχες δηλώσεις, διότι δεν συνέτρεχε στο πρόσωπό της κανένας σχετικός λόγος αποκλεισμού, καθόσον η απόκρυψη πληροφοριών σε έτερο διαγωνισμό δεν συνιστά λόγο αποκλεισμού στον ένδικο διαγωνισμό, απερρίφθη με την εξής αιτιολογία: «...τυχόν αποδοχή της άποψης αυτής θα ερχόταν σε αντίθεση με το πνεύμα και τον σκοπό των οικείων διατάξεων του νόμου και της διακήρυξης, με τις οποίες ... επιδιώκεται η αποθάρρυνση των οικονομικών φορέων από την παροχή παραπλανητικών ή/και ανακριβών ή/και αναληθών πληροφοριών, οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα της διαδικασίας, στην οποία συμμετέχουν. Η δε παραπλάνηση αυτή είναι δυνατόν να αφορά σε στοιχεία που σχετίζονται είτε με τον παρόντα, είτε με προηγούμενο διαγωνισμό, αφού η αξιοπιστία ενός οικονομικού φορέα αποτελεί ιδιότητα που δεν αποτυπώνεται μόνο στιγμιαίως, αλλά αναγκαστικά εκτείνεται χρονικά σε όλη τη διάρκεια της επιχειρηματικής του δραστηριότητας και, συνακόλουθα, σε όλες τις προηγούμενες συμμετοχές του σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης, πολλώ δε μάλλον τις πρόσφατες και δη εντός της προηγούμενης τριετίας». Περαιτέρω, με την προσβαλλόμενη απόφαση της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. κρίθηκε ότι «με την εν λόγω απόκρυψη αποστερήθηκε ο Αναθέτων Φορέας της ευχέρειας ... ακόμη και να αξιολογήσει το αν συντρέχει ή όχι στο πρόσωπο του αναδόχου λόγος αποκλεισμού ... Ειδικότερα, πρόκειται για δυνητικό λόγο αποκλεισμού που προβλεπόταν και στο προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς (άρθρο 43 παρ. 2 περ. ζ' του π.δ. 60/2007), με στόχο να αποθαρρύνει τους οικονομικούς φορείς από το να παρέχουν παραπλανητικές ή/και ανακριβείς ή/και αναληθείς πληροφορίες, σε σχέση με τις προϋποθέσεις και απαιτήσεις συμμετοχής τους στη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης. Κατά μείζονα δε λόγο σήμερα, μετά την εισαγωγή νέων κανόνων για την προκαταρκτική απόδειξη και την υποχρεωτική χρήση τυποποιημένων εντύπων για τις αναθέτουσες αρχές (του Ε.Ε.Ε.Σ. για τις συμβάσεις άνω των ορίων και του Τ.Ε.Υ.Δ. για τις συμβάσεις κάτω των ορίων), κρίνεται ιδιαίτερος σημαντική η διασφάλιση της ακρίβειας των πληροφοριών που οι οικονομικοί φορείς περιλαμβάνουν σε αυτά. Το δε ζήτημα της “σοβαρότητας” των ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται από την αναθέτουσα αρχή κρίνεται ad hoc (κατά περίπτωση), λαμβάνοντας υπ’ όψιν τις επιπτώσεις, καθώς και τυχόν επαναλαμβανόμενη τέλεση της συγκεκριμένης

συμπεριφοράς (καθ' υποτροπή). Αυτός, άλλωστε, είναι και ο λόγος που η συνδρομή των λόγων αποκλεισμού ελέγχεται και σε όλα τα στάδια του διαγωνισμού». Τέλος, κρίθηκε ότι η παράλειψη δήλωσης ονιγενούς μεταβολής, αλλά και η ίδια η - υποβληθείσα μεταξύ των δικαιολογητικών κατακύρωσης- υπεύθυνη δήλωση περί μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού στο πρόσωπο της αιτούσας δεν μπορεί να διορθωθεί βάσει του άρθρου 103 του ν. 4412/2016, καθώς αυτό θα αποτελούσε ανεπίτρεπτη εκ των υστέρων τροποποίηση της προσφοράς της αναδόχου και άνιση μεταχείριση των διαγωνιζομένων.

7. Επειδή, περαιτέρω, με την παραπεμπτική απόφαση 2237/2023 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, που εκδόθηκε επί της αίτησης αναστολής εκτέλεσης και ακύρωσης της αιτούσας κατά της ανωτέρω απόφασης της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ, αφού κρίθηκε ότι η προδικαστική προσφυγή της παρεμβαίνουσας ασκήθηκε εμπροθέσμως και, περαιτέρω, ότι με αυτήν παραδεκτώς προβλήθηκε κατά της απόφασης κατακύρωσης λόγος που συνδεόταν με τον έλεγχο των δικαιολογητικών κατακύρωσης, έγινε δεκτό, κατά πλειοψηφία, ότι «η μη δήλωση της αιτούσας, κατά το στάδιο υποβολής των δικαιολογητικών κατακύρωσης, ότι κατά το παρελθόν είχε κριθεί ένοχη σοβαρών ψευδών δηλώσεων ή ότι είχε αποκρύψει πληροφορίες, σχετικά με τη (μη) συνδρομή λόγων αποκλεισμού, στα πλαίσια παλαιότερων διαγωνισμών και ότι είχε αποκλειστεί από τους εν λόγω διαγωνισμούς για την αιτία αυτή, κατ' αρχάς δεν πληροί την αντικειμενική υπόσταση του ... λόγου αποκλεισμού της Διακήρυξης (άρθρο 10.3.7)». Περαιτέρω, στην απόφαση του διοικητικού εφετείου παρατέθηκαν τα ερμηνευτικά επιχειρήματα, στα οποία στηρίχθηκε η πιο πάνω άποψη της πλειοψηφίας. Εξάλλου, σύμφωνα με όσα δέχθηκε η πιο πάνω πλειοψηφούσα άποψη, «... ναι μεν η ψευδής δήλωση/απόκρυψη και των ως άνω πληροφοριών θα μπορούσε να στοιχειοθετήσει τον προκείμενο λόγο αποκλεισμού, πλην τότε μόνον και εφόσον, κατόπιν πληρώσεως των λοιπών νομίμων προϋποθέσεων και, κατ' ακολουθίαν, αιτιολογημένης περί τούτου κρίσεως, εστοιχειοθετείτο έτερος λόγος αποκλεισμού του διαγωνιζομένου [άρθρο 10.3.6. της Διακήρυξης -και ταυτοσήμως υπό στ' του άρθρου 73 παρ. 4 του ν.4412/2016 - λόγος περί διαπράξεως σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του], χωρίς, πάντως, το απλό ενδεχόμενο στοιχειοθετήσεως τέτοιου λόγου, κατόπιν σχετικής κρίσεως, να εξικνείται μέχρι της διαμορφώσεως υποχρεώσεως παροχής πληροφοριών που δεν προσδιορίζονται επακριβώς από τη Διακήρυξη. Επομένως, όσον αφορά στην έκδοση των

επικαλούμενων από την παρεμβαίνουσα δικαστικών αποφάσεων διοικητικών δικαστηρίων, πέραν του γεγονότος ότι η παρεμβαίνουσα δεν απέδειξε ότι από τις αποφάσεις αυτές επηρεάζεται η αξιοπιστία της αιτούσας ... και ότι πρέπει για το λόγο αυτό να αποκλεισθεί, αυτές οι αποφάσεις, ενόψει της αρχής της αυτοτέλειας των διαγωνιστικών διαδικασιών, αφορούν σε διαφορετικές διαγωνιστικές διαδικασίες. Κατ' ακολουθίαν, η αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., με την οποία κρίθηκε, κατ' αποδοχή της προδικαστικής προσφυγής της παρεμβαίνουσας, ότι αποκλείεται η αιτούσα άνευ ετέρου, λόγω υποβολής ανακριβούς -ψευδούς δήλωσης και απόκρυψης πληροφοριών ή στοιχείων, ώστε η αναθέτουσα αρχή με τον τρόπο αυτό να αποστερηθεί της ευχέρειάς της να αξιολογήσει εάν συντρέχει στο πρόσωπο του αναδόχου λόγος αποκλεισμού, δεν είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη...». Ακολούθως, το δικάσαν διοικητικό εφετείο έκρινε ότι το ζήτημα που ανακύπτει στην κρινόμενη υπόθεση αφενός είναι κρίσιμο και λυσιτελές για την επίλυση της ένδικης διαφοράς και αφετέρου αποτελεί ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος που αφορά ευρύτερο κύκλο προσώπων, καθώς α) το ζήτημα αυτό «μπορεί να προκύψει σε κάθε προσυμβατική διαδικασία»· β) «ήδη εκκρεμούν στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών δύο αιτήσεις ακυρώσεως της αιτούσας με ΑΚ 916/2023 και ΑΚ 1449/2023 που αφορούν στο ίδιο ζήτημα»· γ) «έχουν ήδη εκδοθεί αντιφατικές αποφάσεις από τα Διοικητικά Εφετεία της Χώρας ως προς το ανωτέρω ζήτημα (βλ. ενδεικτικά σύμφωνα με την πλειοψηφούσα γνώμη Δ.Εφ.Αθηνών 1388/2023, 998/2022, 690/2022, 35/2022, Δ.Εφ.Πειραιά 241/2022, Δ.Εφ.Αθηνών Αναστ. 160/2021 Δ.Εφ.Θεσ. Αναστ. 105/2021 και σύμφωνα με την μειοψηφούσα γνώμη Δ.Εφ.Αθηνών 1515/2023, 1452/2023, 980/2023, 865/2023, 205/2023, Δ.Εφ.Θεσ. 255/ 2023)». Με βάση τα ανωτέρω, το διοικητικό εφετείο αποφάσισε «για λόγους ασφάλειας δικαίου» να αναβάλει την οριστική κρίση του και να υποβάλει το πιο πάνω προδικαστικό ερώτημα.

8. Επειδή, με τα δεδομένα αυτά, παραδεκτώς με βάση τα κριτήρια που αναφέρθηκαν στη σκέψη 4, υπεβλήθη το ανωτέρω προδικαστικό ερώτημα στο Συμβούλιο της Επικρατείας, η δε επίλυσή του παρίσταται κρίσιμη για την έκβαση της δίκης.

9. Επειδή, όπως ήδη αναφέρθηκε, στη δίκη ενώπιον του διοικητικού εφετείου άσκησε παρέμβαση υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης απόφασης της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. η εταιρεία «MEGA GUARD SERVICES A.E.». Η εταιρεία αυτή νομίμως παρέστη

ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας για την υποστήριξη της ως άνω παρέμβασής της.

10. Επειδή, περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 και 2 του ν. 3900/2010, στη δίκη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας επί προδικαστικού ερωτήματος υποβληθέντος από τακτικό διοικητικό δικαστήριο, μπορεί να παρέμβει κάθε διάδικος σε εκκρεμή δίκη, στην οποία ανακύπτει το ίδιο νομικό ζήτημα που τίθεται με το ένδικο βοήθημα που έχει εισαχθεί στο Δικαστήριο και να εκθέσει την άποψή του για το ζήτημα αυτό (βλ. ΣτΕ 1829/2023 Ολ., 2614/2021 7μ., 2151/2017 7μ.). Στην παρούσα δίκη παρεμβαίνει, κατ' επίκληση του άρθρου 1 του ν. 3900/ 2010, με δικόγραφό της, η εταιρεία «3Κ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», προκειμένου δε να αποδείξει ότι νομιμοποιείται στην άσκηση της παρέμβασης αυτής υποστηρίζει τα ακόλουθα: α) Σε ανοικτό ηλεκτρονικό διαγωνισμό για την ανάθεση του έργου «Βελτίωση-διαπλάτυνση εθνικής οδού Ρόδου-Λίνδου (Ε.Ο. 95), τμήμα από Κάλαθο έως Λίνδο», που είχε προκηρύξει η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, η εν λόγω εταιρεία αναδείχθηκε προσωρινή ανάδοχος, αλλά στη συνέχεια αποκλείστηκε από τη διαγωνιστική διαδικασία με την 396/2023 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσας αρχής, με την αιτιολογία ότι, κατά το στάδιο του ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης, διαπιστώθηκε η υποβολή εκ μέρους της ανακριβούς δήλωσης σε σχέση με το ανεκτέλεστο υπόλοιπο συμβάσεων δημοσίων έργων, η οποία οφειλόταν σε εκ προθέσεως απατηλή ενέργειά της· ειδικότερα, σύμφωνα με όσα δέχθηκε η ως άνω αναθέτουσα αρχή, προτού η εν λόγω εταιρεία υποβάλει το Ε.Ε.Ε.Σ. στον διαγωνισμό αυτόν, της είχαν ανατεθεί συμβάσεις δημοσίων έργων, οι οποίες δεν αναφέρθηκαν στο Ε.Ε.Ε.Σ., η συμπερίληψη δε των μη δηλωθεισών συμβάσεων θα οδηγούσε σε υπέρβαση του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου ανεκτέλεστου υπολοίπου συμβάσεων δημοσίων έργων για την 4η τάξη πτυχίου κατά την υποβολή της προσφοράς της, με αποτέλεσμα αυτή να μην πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής για τη συμμετοχή στον διαγωνισμό. Κατά της απόφασης αυτής η ως άνω εταιρεία άσκησε προδικαστική προσφυγή, η οποία απερρίφθη με απόφαση της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. ως απαράδεκτη και, ειδικότερα, ως ανεπίδεκτη εκτίμησης, επειδή αναρτήθηκαν στο ΕΣΗΔΗΣ μόνο οι μονές σελίδες αυτής, κατά της εν λόγω απόφασης δε της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. η ίδια εταιρεία άσκησε αίτηση αναστολής εκτέλεσης και ακύρωσης, η οποία επρόκειτο να συζητηθεί ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά στις 18.4.2024. β) Περαιτέρω, εκδόθηκε η 88/2024 απόφαση της

Περιφερειακής Επιτροπής της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου περί κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής, κατά της οποίας η ως άνω εταιρεία επίσης άσκησε προδικαστική προσφυγή, η εξέταση της οποίας εκκρεμεί. γ) Στο πλαίσιο άλλου διαγωνισμού της ίδιας αναθέτουσας αρχής με αντικείμενο τον «Εκσυγχρονισμό σηματοδοτών εθνικού και επαρχιακού οδικού δικτύου νήσου Ρόδου» η εν λόγω εταιρεία υπέβαλε δήλωση περί οψιγενών μεταβολών μετά την προαναφερθείσα 396/2023 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής, αλλά με την 80/2024 απόφαση της Περιφερειακής Επιτροπής της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου αποφασίσθηκε η απόρριψη της προσφοράς της και η κατάπτωση της εγγύησης συμμετοχής της, με την αιτιολογία ότι δεν προσκόμισε δικαιολογητικά που της ζητήθηκαν εκ των υστέρων κατ' άρθρο 79 παρ. 5 του ν. 4412/2016. Κατά της απόφασης αυτής η ως άνω εταιρεία έχει ασκήσει προδικαστική προσφυγή, η εξέταση της οποίας εκκρεμεί ενώπιον της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. δ) Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η εν λόγω εταιρεία έχει αποκλειστεί από διαγωνιστικές διαδικασίες με την αιτιολογία ότι στοιχειοθετείται ο λόγος αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ του ν. 4412/2016 και έχει ήδη εμπλακεί σε «διαμάχη» με την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, που βρίσκεται κατά τα ανωτέρω σε «δικαστικό» ή «προδικαστικό» στάδιο, από την έκβαση δε της παρούσας επί του υποβληθέντος προδικαστικού ερωτήματος δίκης κρίνεται εάν αυτή πρέπει να δηλώνει τα ως άνω περιστατικά στο Ε.Ε.Ε.Σ. που θα υποβάλει σε μελλοντικούς διαγωνισμούς. Άλλωστε, κατά τα προβαλλόμενα από την ως άνω παρεμβαίνουσα εταιρεία κατ' επίκληση της 770/2021 απόφασης της επταμελούς σύνθεσης του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, ειδικώς στις περιπτώσεις «πρότυπης» δίκης που αφορούν διαφορές που ανακύπτουν κατά την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων, «δεδομένης της ταχύτητας εκδίκασης των διαφορών αυτών και άρα των περιορισμένων πιθανοτήτων ύπαρξης εκκρεμών υποθέσεων», δικαίωμα παρέμβασης έχουν όχι μόνο οι διάδικοι σε εκκρεμή δίκη με το ίδιο νομικό ζήτημα, αλλά και «όσοι έχουν εκκρεμή προδικαστική προσφυγή ή εκκρεμή υπόθεση που η έκβαση της πρότυπης δίκης ενδέχεται να επηρεάσει ...». Με τα ως άνω δεδομένα, όμως, η παρέμβαση αυτή ασκείται απαραδέκτως, διότι σε καμία από τις περιπτώσεις που επικαλείται η παρεμβαίνουσα εταιρεία «3Κ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» δεν τίθεται το νομικό ζήτημα που ήχθη προς επίλυση στο Συμβούλιο της Επικρατείας με την 2237/2023 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, ήτοι το ζήτημα εάν νομίμως αποκλείεται από δημόσιο διαγωνισμό οικονομικός φορέας λόγω

μη δήλωσης στον διαγωνισμό αυτόν του αποκλεισμού του από προηγούμενο διαγωνισμό λόγω υποβολής ψευδούς δήλωσης ή απόκρυψης πληροφοριών σχετικά με τη (μη) συνδρομή λόγων αποκλεισμού. Τη μη νομιμοποίησή της βάσει των οριζόμενων στο άρθρο 1 του ν. 3900/2010 για την άσκηση της επίδικης παρέμβασης συνομολογεί εμμέσως και η ως άνω εταιρεία, η οποία επιχειρεί να θεμελιώσει το έννομο συμφέρον της στο ενδεχόμενο να υποχρεούται να δηλώνει στα Ε.Ε.Ε.Σ. που θα υποβάλλει σε μελλοντικούς διαγωνισμούς αποκλεισμούς της από προηγούμενους διαγωνισμούς. Αλυσιτελώς, εξάλλου, επικαλείται η παρεμβαίνουσα την 770/2021 απόφαση του Δικαστηρίου, με την οποία κρίθηκε ότι «Παραδεκτώς παρεμβαίνει ... η ... εταιρεία ..., η οποία δεν προβάλλει μεν ότι έχει ασκήσει αίτηση ακυρώσεως κατά των ενδίκων εποπτικών πράξεων, έχει όμως ανακηρυχθεί προσωρινή ανάδοχος των τριών επί μέρους συμβάσεων εκτέλεσης του επίδικου έργου και η κρίση του Συμβουλίου της Επικρατείας επί των τιθεμένων στην παρούσα “πρότυπη” δίκη νομικών ζητημάτων επηρεάζει, ως εκ τούτου, τα έννομα συμφέροντά της», δεδομένου ότι η περίπτωση της ένδικης παρέμβασης δεν παρουσιάζει κάποια ομοιότητα με αυτήν της παρέμβασης, το παραδεκτό της οποίας αντιμετωπίστηκε με την προαναφερόμενη απόφαση του Δικαστηρίου. Επομένως, η παρέμβαση που άσκησε κατ’ επίκληση του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 η εταιρεία «3Κ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», χωρίς να αποδεικνύει ότι είναι διάδικος σε εκκρεμή δίκη, στην οποία τίθεται το νομικό ζήτημα που παραπέμφθηκε προς επίλυση στο Συμβούλιο της Επικρατείας με την 2237/2023 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

11. Επειδή, η εταιρεία Αττικό Μετρό ΑΕ, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, έχει ήδη μετονομαστεί σε «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.», αποτελεί αναθέτοντα φορέα στον τομέα δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην παροχή και λειτουργία δικτύων που παρέχουν στο κοινό υπηρεσίες μεταφορών με σιδηρόδρομο, κατά τα άρθρα 4 και 11 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ (L 95, διορθωτικό L 311/2016) και τα αντίστοιχα άρθρα 224 και 231 του ν. 4412/2016 (βλ. Βιβλίο II του ν. 4412/2016 για τις συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών πρώην εξαιρουμένων τομέων), δεδομένου ότι αποτελεί δημόσια επιχείρηση με μετοχικό κεφάλαιο που έχει αναληφθεί και κατέχεται καθ’ ολοκληρίαν από το Δημόσιο και ασκεί, μεταξύ άλλων, δραστηριότητα μελέτης, κατασκευής, οργάνωσης, διοίκησης, λειτουργίας, εκμετάλλευσης και ανάπτυξης του δικτύου αστικού σιδηροδρόμου του Νομού

Αττικής και Νομού Θεσσαλονίκης (βλ. άρθρα 2ο και 3ο του Καταστατικού της που εγκρίθηκε με το άρθρο δεύτερο του ν. 1955/1991, Α' 112, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο δημοσίευσης της διακήρυξης, βλ. ΣτΕ 136/2023, 753/2020, 2141/2019 7μ.). Επιπλέον, η υπό ανάθεση σύμβαση έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών φύλαξης των αναγκαίων για την εκπλήρωση των σκοπών του αναθέτοντος φορέα υποδομών και, επομένως, τελεί σε άμεση σχέση με την εκτέλεση της ανωτέρω κύριας δραστηριότητάς του (πρβλ. ΕΑ 19, 20, 286/2020, 20/2013, 224/2012). Εξάλλου, καίτοι η προϋπολογισθείσα δαπάνη της επίμαχης σύμβασης (με κωδικό CPV 79713000-5 «Υπηρεσίες φύλαξης») υπολείπεται του καθοριζόμενου στην ανωτέρω Οδηγία 2014/25/ΕΕ ορίου [της περιπτώσεως γ του άρθρου 15 αυτής -1.000.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες του καταλόγου του παραρτήματος XVII, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι «Υπηρεσίες ερευνών και ασφαλείας», και ειδικότερα οι υπηρεσίες φύλαξης, με κωδικούς CPV 79700000-1 έως 79721000-4], η σύμβαση αυτή διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου II του ν. 4412/2016· και τούτο, διότι, σύμφωνα με το άρθρο 222 του νόμου αυτού, οι διατάξεις του Βιβλίου II εφαρμόζονται καταρχήν στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων από αναθέτοντες φορείς, όπως η Αττικό Μετρό Α.Ε., «ανεξαρτήτως της εκτιμώμενης αξίας» των συμβάσεων. Περαιτέρω, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 305 [όπως τροποποιήθηκε από τα άρθρα 39 παρ. 3 του ν. 4488/2017 (Α' 17) και 107 παρ. 45 του ν. 4497/2017 (Α' 171)], 308 [όπως η παρ. 2 τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 περ. 58 του ν. 4441/2016 (Α' 227)] και 315 [όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 43 παρ. 33 του ν. 4605/2019 (Α' 52)] του ν. 4412/2016 (βλ. συναφώς και άρθρο 80 της Οδηγίας 2014/25), οι αναθέτοντες φορείς δύνανται να περιλαμβάνουν στην οικεία διακήρυξη τους λόγους αποκλεισμού και τα κριτήρια επιλογής που προβλέπονται στο Βιβλίο I (άρθρα 73 και 75-77)· εάν κάνουν χρήση της δυνατότητας αυτής, όπως συμβαίνει εν προκειμένω (βλ. άρθρα 10 και 11 της Διακήρυξης), εφαρμόζονται, κατ' αναλογία, οι διατάξεις των άρθρων 79 και 80 του νόμου περί Ε.Ε.Ε.Σ./Τ.Ε.Υ.Δ. και αποδεικτικών μέσων· περαιτέρω, εφαρμόζονται και οι διατάξεις του νόμου περί διεξαγωγής της διαδικασίας, μεταξύ των οποίων τα άρθρα 93, 103 και 104.

12. Επειδή, το ζήτημα που εισάγεται προς επίλυση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας αφορά την ερμηνεία του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ του ν. 4412/2016, όπως το άρθρο αυτό ίσχυε κατά τον χρόνο δημοσίευσης της Διακήρυξης πριν από την

αντικατάστασή του από το άρθρο 22 του ν. 4782/2021 (Α' 36) και εφαρμόζεται εν προκειμένω βάσει του άρθρου 305 του ίδιου ν. 4412/2016 σε συνδυασμό με τα προβλεπόμενα στη Διακήρυξη του επίμαχου διαγωνισμού. Η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνευθεί σε συνδυασμό με τις λοιπές διατάξεις του νόμου, με τις οποίες διαμορφώνεται, ενόψει των ρυθμίσεων της Οδηγίας 2014/ 24/ΕΕ (στις οποίες παραπέμπει η Οδηγία 2014/25/ΕΕ δια του άρθρου 80 παρ. 1 αυτής), το πλαίσιο κανόνων για τους λόγους αποκλεισμού και τις προϋποθέσεις συμμετοχής στη διαγωνιστική διαδικασία, καθώς και για την απόδειξη συνδρομής των σχετικών απαιτήσεων (βλ. τις παρατιθέμενες πιο κάτω διατάξεις). Εξάλλου, εφόσον ο εθνικός νομοθέτης υπήγαγε, οικειοθελώς, και συμβάσεις κάτω του ορίου στους κανόνες που ενσωμάτωσαν την οδηγία 2014/25/ΕΕ στην ελληνική έννομη τάξη (βλ. την προηγούμενη σκέψη), κατά την εφαρμογή των κανόνων αυτών πρέπει να εξασφαλίζεται ομοιόμορφη ερμηνεία των διατάξεων της Οδηγίας, ώστε να αποφεύγονται ερμηνευτικές αποκλίσεις (πρβλ. ΣτΕ Ολ. 2325/2023, ΔΕΕ αποφάσεις της 16.11.2023, GE Infrastructure Hungary Holding Kft., C-318/22, σκ. 30, της 16.6.2022, Zamestnik-ministar na regionalno razvitie ..., C-376/21, σκ. 55, της 5.4.2017, "Borta" UAB, C-298/15, σκ. 33-34, της 18.10.1990, Dzodzi, C-297/88 και C-197/89, σκ. 36 και 37 κ.ά.).

13. Επειδή, η Οδηγία 2014/25/ΕΕ ορίζει στο ήδη αναφερθέν άρθρο 80 αυτής, με τον τίτλο «Χρήση των λόγων αποκλεισμού και των κριτηρίων επιλογής που προβλέπονται στην οδηγία 2014/24/ΕΕ», τα εξής: «1. ... οι αντικειμενικοί κανόνες και τα κριτήρια για τον αποκλεισμό και την επιλογή των υποψηφίων και των προσφερόντων σε ανοικτές διαδικασίες ... μπορούν να περιλαμβάνουν τους λόγους αποκλεισμού που παρατίθενται στο άρθρο 57 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται σε αυτήν. 2. Τα κριτήρια και οι κανόνες που αναφέρονται στην παράγραφο του παρόντος άρθρου 1 μπορούν να περιλαμβάνουν τα κριτήρια επιλογής που παρατίθενται στο άρθρο 58 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται σε αυτήν... 3. Για τον σκοπό της εφαρμογής των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου, εφαρμόζονται τα άρθρα 59 έως 61 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ». Περαιτέρω, στο άρθρο 57 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ (L 94, διορθωτικό L 135/2016) προβλέπονται «Λόγοι αποκλεισμού» ως εξής: «1. Οι αναθέτουσες αρχές αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία

σύναψης σύμβασης έναν οικονομικό φορέα όταν αποδεικνύουν, με την επαλήθευση που προβλέπεται στα άρθρα 59, 60 και 61, ή εάν είναι γνωστό σε αυτές με άλλο τρόπο ότι υπάρχει τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση εις βάρος του για έναν από τους ακόλουθους λόγους: α) συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση ... β) διαφθορά ... γ) απάτη ... δ) τρομοκρατικά εγκλήματα ... ε) νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ... στ) παιδική εργασία και άλλες μορφές εμπορίας ανθρώπων ... 2. Αποκλείεται από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας, εάν η αναθέτουσα αρχή γνωρίζει ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης ... 4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν ή μπορούν να υποχρεώνονται από τα κράτη μέλη να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: α) [αθέτηση υποχρεώσεων στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικού, εργατικού δικαίου κατά την εκτέλεση δημόσιων συμβάσεων] β) [πτώχευση, ειδική εκκαθάριση, αναγκαστική διαχείριση, πτωχευτικός συμβιβασμός κ.λπ.] γ) [σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα] δ) [σύναψη συμφωνίας με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού] ε) [κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων] στ) [κατάσταση στρέβλωσης του ανταγωνισμού] ζ) [πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης] η) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 59 ή θ) εάν ο οικονομικός φορέας επιχειρεί να επηρεάσει με αθέμιτο τρόπο τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής ... 5. Ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν έναν οικονομικό φορέα, όταν αποδεικνύεται ότι αυτός βρίσκεται, λόγω πράξεων ή παραλείψεων αυτού, είτε πριν είτε κατά τη διαδικασία, σε μια από τις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 2. Ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν ή να υποχρεώνονται από τα κράτη μέλη να αποκλείουν οικονομικό φορέα, όταν αποδεικνύεται ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας βρίσκεται, λόγω πράξεων ή παραλείψεων αυτού, είτε πριν είτε κατά τη διαδικασία, σε μια από τις περιπτώσεις της παραγράφου 4. 6.

Οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας εμπίπτει σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 4 μπορεί να προσκομίζει στοιχεία προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού. Εάν τα στοιχεία κριθούν επαρκή, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης. Για τον σκοπό αυτόν, ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι έχει καταβάλει ή δεσμευθεί να καταβάλει αποζημίωση για τυχόν ζημιές που προκλήθηκαν από το ποινικό αδίκημα ή το παράπτωμα, ότι έχει διευκρινίσει τα γεγονότα και τις περιστάσεις με ολοκληρωμένο τρόπο, μέσω ενεργού συνεργασίας με τις ερευνητικές αρχές, και έχει λάβει συγκεκριμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα καθώς και μέτρα σε επίπεδο προσωπικού κατάλληλα για την αποφυγή περαιτέρω ποινικών αδικημάτων ή παραπτωμάτων. Τα μέτρα που λαμβάνονται από τους οικονομικούς φορείς αξιολογούνται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τις ιδιαίτερες περιστάσεις του ποινικού αδικήματος ή του παραπτώματος. Σε περίπτωση που τα μέτρα κριθούν ανεπαρκή, γνωστοποιείται στον οικονομικό φορέα το σκεπτικό της απόφασης αυτής ... 7. Τα κράτη μέλη καθορίζουν τους όρους εφαρμογής του παρόντος άρθρου, βάσει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων και τηρουμένου του ενωσιακού δικαίου. Καθορίζουν, ιδίως, τη μέγιστη περίοδο αποκλεισμού σε περίπτωση που ο οικονομικός φορέας δεν λάβει μέτρα για να αποδείξει την αξιοπιστία του, όπως αυτά ορίζονται στην παράγραφο 6. Εάν η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί από τελεσίδικη απόφαση, η περίοδος αυτή δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη από την ημερομηνία της καταδίκης με τελεσίδικη απόφαση στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο και τρία έτη από την ημερομηνία του σχετικού γεγονότος στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 4». Στο άρθρο 58 της ως άνω Οδηγίας 2014/24/ΕΕ ως κριτήρια επιλογής καθορίζονται η καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας [εγγραφή των οικονομικών φορέων σε επαγγελματικά ή εμπορικά μητρώα], η οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια [ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών, πληροφορίες ενεργητικού/παθητικού, επίπεδο ασφαλιστικής κάλυψης έναντι επαγγελματικών κινδύνων] και η τεχνική και επαγγελματική ικανότητα [ανθρώπινοι και τεχνικοί πόροι, πείρα] (παρ. 1-4), ορίζεται δε ότι οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν στην προκήρυξη τις απαιτούμενες προϋποθέσεις συμμετοχής, καθώς και τα κατάλληλα αποδεικτικά μέσα (παρ. 5). Περαιτέρω, στο άρθρο 59 της ίδιας Οδηγίας για το «Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο

Σύμβασης» ορίζονται τα ακόλουθα: «1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή υποβολής προσφοράς, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο αποτελείται από ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί οποιαδήποτε από τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μια από τις καταστάσεις του άρθρου 57 λόγω της οποίας οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν· β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί σύμφωνα με το άρθρο 58· ... Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος για τον αποκλεισμό δεν ισχύει και/ή ότι πληρούνται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή... 2. Το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει τυποποιημένου εντύπου. Η Επιτροπή θεσπίζει το εν λόγω τυποποιημένο έντυπο, μέσω εκτελεστικών πράξεων ... 4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψήφιους ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας. Πριν από την ανάθεση της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή, εξαιρουμένων των συμβάσεων βάσει συμφωνιών-πλαisiών, όταν οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται δυνάμει [των σχετικών διατάξεων], απαιτεί από τον προσφέροντα στον οποίο αποφάσισε να αναθέσει τη σύμβαση να υποβάλει ενημερωμένα δικαιολογητικά σύμφωνα με το άρθρο 60 και, κατά περίπτωση, το άρθρο 62 [η ορθή παραπομπή, σύμφωνα και με την αγγλική και γαλλική εκδοχή της διάταξης, γίνεται όχι στα άρθρα 59 και 60, αλλά στα άρθρα 60 και 62 αντιστοίχως, βλ. και το αμέσως επόμενο εδάφιο]. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλέσει τους οικονομικούς φορείς να συμπληρώσουν ή να διευκρινίσουν τα πιστοποιητικά που έχουν παραληφθεί σύμφωνα με τα άρθρα 60 και 62.». Ακόμη, στο άρθρο 60 της Οδηγίας καθορίζονται τα αποδεικτικά μέσα που απαιτούνται για την απόδειξη της μη συνδρομής των λόγων αποκλεισμού και της συνδρομής των κριτηρίων επιλογής και ορίζεται ότι οι αναθέτουσες αρχές δεν απαιτούν αποδεικτικά μέσα πλην εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο αυτό, καθώς και στο άρθρο 62 [πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης]. Εξάλλου, στις αιτιολογικές σκέψεις 101 και 102 του προοιμίου της Οδηγίας 2014/24 αναφέρονται τα εξής: «(101) Οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει επίσης να έχουν τη δυνατότητα να αποκλείουν οικονομικούς φορείς οι

οποίοι έχουν φανεί αναξιόπιστοι, ... λόγω άλλων μορφών σοβαρών επαγγελματικών παραπτώματων, ... Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι το σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω την ακεραιότητα του οικονομικού φορέα και, ως εκ τούτου, να καταστήσει τον οικονομικό φορέα ακατάλληλο να [αναλάβει] την ανάθεση δημόσιας σύμβασης, ανεξαρτήτως εάν ο οικονομικός φορέας έχει άλλως την τεχνική και οικονομική ικανότητα να εκτελέσει τη σύμβαση ... Θα πρέπει επίσης να μπορούν να αποκλείουν υποψηφίους ή προσφέροντες των οποίων οι επιδόσεις σε παλαιότερες δημόσιες συμβάσεις παρουσίασαν σοβαρές αδυναμίες σε βασικές απαιτήσεις, όπως η αδυναμία παροχής ή εκτέλεσης, σημαντικές ελλείψεις στο παρασχεθέν προϊόν ή υπηρεσία με αποτέλεσμα να μην μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον σκοπό για τον οποίο προοριζόταν, ή ανάρμοστη διαγωγή που δημιουργεί σοβαρές αμφιβολίες για την αξιοπιστία του οικονομικού φορέα. Το εθνικό δίκαιο θα πρέπει να προβλέπει τη μέγιστη διάρκεια αυτών των αποκλεισμών. Όταν βασίζονται σε λόγους προαιρετικού αποκλεισμού, οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να δίδουν ιδιαίτερη προσοχή στην αρχή της αναλογικότητας. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορούν ελάχιστονες παρατυπίες να οδηγήσουν στον αποκλεισμό οικονομικού φορέα. Όταν, ωστόσο, συρρέουν επαναλαμβανόμενες περιπτώσεις ελασσόνων παρατυπιών, μπορεί να γεννηθούν αμφιβολίες ως προς την αξιοπιστία οικονομικού φορέα, οι οποίες μπορούν ενδεχομένως να δικαιολογούν τον αποκλεισμό του. (102) Θα πρέπει, ωστόσο, να επιτρέπεται στους οικονομικούς φορείς να υιοθετούν μέτρα συμμόρφωσης με στόχο την άρση των συνεπειών τυχόν ποινικών αδικημάτων ή παραπτώματων και την αποτελεσματική πρόληψη των παρανομιών. Τα εν λόγω μέτρα μπορεί να συνίστανται ιδίως σε μέτρα που αφορούν το προσωπικό και την οργάνωση, όπως είναι η διακοπή όλων των δεσμών με πρόσωπα ή οργανισμούς που εμπλέκονται στην παράνομη συμπεριφορά, κατάλληλα μέτρα αναδιοργάνωσης προσωπικού, η εφαρμογή συστημάτων υποβολής εκθέσεων και ελέγχου, η δημιουργία δομής εσωτερικού ελέγχου για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης και η έγκριση εσωτερικών κανόνων ευθύνης και αποζημίωσης. Όταν τα εν λόγω μέτρα προσφέρουν επαρκείς εγγυήσεις, ο ... οικονομικός φορέας δεν θα πρέπει πλέον να αποκλείεται για αυτούς τους λόγους και μόνον. Οι οικονομικοί φορείς θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ζητούν να εξετάζονται τα μέτρα συμμόρφωσης που λαμβάνονται με σκοπό την πιθανή συμμετοχή τους στη διαδικασία προμήθειας. Θα πρέπει, εντούτοις, να εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίζουν τους ακριβείς

διαδικαστικούς και ουσιαστικούς όρους που θα ισχύσουν σε τέτοιες περιπτώσεις. Θα πρέπει ειδικότερα να έχουν την ελευθερία να αποφασίζουν αν επιθυμούν να επιτρέπουν στις επιμέρους αναθέτουσες αρχές να προβαίνουν οι ίδιες στις σχετικές αξιολογήσεις ή να αναθέτουν το καθήκον αυτό σε άλλες αρχές, σε κεντρικό ή μη επίπεδο». Περαιτέρω, ρυθμίσεις για το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) περιέχει και ο εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής (L 3, βλ. και διορθωτικό L 17). Κατά τα οριζόμενα στο Παράρτημα 1 του κανονισμού αυτού: «Το ΕΕΕΣ είναι υπεύθυνη δήλωση από τους οικονομικούς φορείς, ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη»· πρόκειται για μια τυπική δήλωση του οικονομικού φορέα ότι δεν συντρέχουν ως προς αυτόν οι λόγοι αποκλεισμού και ότι πληροί τα κριτήρια επιλογής. Η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας μπορεί να ζητεί από κάθε προσφέροντα, ανά πάση στιγμή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλει τα απαιτούμενα πιστοποιητικά και δικαιολογητικά, οι δε οικονομικοί φορείς είναι δυνατόν να αποκλείονται από τη διαδικασία ή να υπόκεινται σε δίωξη σε περιπτώσεις σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά τη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ ή, γενικότερα, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας λόγων αποκλεισμού ή της συνδρομής των κριτηρίων επιλογής, ή όταν έχουν αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσουν τα σχετικά δικαιολογητικά. Στο Παράρτημα 2 του ίδιου κανονισμού περιλαμβάνεται τυποποιημένο έντυπο για το ΕΕΕΣ, το οποίο περιέχει όλες τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται από τον οικονομικό φορέα για τη συμμετοχή στον διαγωνισμό και το οποίο χρησιμοποιείται υποχρεωτικά από τις αναθέτουσες αρχές ή τους αναθέτοντες φορείς στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, καταλλήλως προσαρμοζόμενο στις ειδικές απαιτήσεις κάθε σύμβασης (ΣτΕ 2325/2023 Ολ.). Στο ως άνω τυποποιημένο έντυπο για το ΕΕΕΣ («Μέρος III: Λόγοι αποκλεισμού», «Γ: ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑ, ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ Ή ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑ») περιλαμβάνονται και τα ακόλουθα ερωτήματα: ... β) Μπορεί ο οικονομικός φορέας να επιβεβαιώσει ότι: α) δεν έχει κριθεί ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, β) δεν έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές [...]; [] Ναι [] Όχι».

14. Επειδή, ο προαναφερθείς ν. 4412/2016, με τον οποίο μεταφέρθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο οι Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ, όριζε στο άρθρο 73 (άρθρο 57 παρ. 1 έως 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ), όπως το άρθρο ίσχυε κατά τον χρόνο δημοσίευσης της Διακήρυξης πριν από την αντικατάστασή του από το άρθρο 22 του ν. 4782/2021, ότι «1. [όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 107 παρ. 6 και 7 του ν. 4497/2017] Οι αναθέτουσες αρχές αποκλείουν έναν οικονομικό φορέα από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης όταν αποδεικνύουν, με την επαλήθευση που προβλέπεται στα άρθρα 79 έως 81 ή είναι γνωστό στην αναθέτουσα αρχή με άλλον τρόπο, ότι υπάρχει εις βάρος του αμετάκλητη, καταδικαστική απόφαση για έναν από τους ακόλουθους λόγους: α) συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση ..., β) δωροδοκία ..., γ) απάτη ..., δ) τρομοκρατικά εγκλήματα ..., ε) νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ..., στ) παιδική εργασία και άλλες μορφές εμπορίας ανθρώπων ... 2. [όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 267 παρ. 1 του ν. 4738/2020, Α' 207] Αποκλείεται από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας, εάν η αναθέτουσα αρχή: α) γνωρίζει ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και αυτό έχει διαπιστωθεί από δικαστική ή διοικητική απόφαση ..., β) μπορεί να αποδείξει με τα κατάλληλα μέσα ότι ο οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, γ) γνωρίζει ή μπορεί να αποδείξει με τα κατάλληλα μέσα ότι έχουν επιβληθεί σε βάρος του οικονομικού φορέα ... πράξεις επιβολής προστίμου ... για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας ... 2Α. ... 3. [προϋποθέσεις για παρέκκλιση από τον υποχρεωτικό αποκλεισμό]. 4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: α) [αθέτηση υποχρεώσεων στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού, εργατικού δικαίου κατά την εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων] β) [πτώχευση, ειδική εκκαθάριση, αναγκαστική διαχείριση, πτωχευτικός συμβιβασμός κ.λπ.] γ) [σύναψη συμφωνίας με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού] δ) [κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων], ε) [κατάσταση στρέβλωσης του ανταγωνισμού] στ) [πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης] ζ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή των

πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79, η) εάν ο οικονομικός φορέας επιχειρεί να επηρεάσει με αθέμιτο τρόπο τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής ..., θ) [σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα]. 5. ... 6. Σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, οι αναθέτουσες αρχές αποκλείουν έναν οικονομικό φορέα, όταν αποδεικνύεται ότι αυτός βρίσκεται λόγω πράξεων ή παραλείψεων αυτού είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανάθεσης, σε μία από τις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 2. Σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν οικονομικό φορέα, όταν αποδεικνύεται ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας βρίσκεται λόγω πράξεων ή παραλείψεων αυτού είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανάθεσης, σε μία από τις περιπτώσεις της παρ. 4. 7. [όπως το πρώτο εδάφιο τροποποιήθηκε με το άρθρο 107 παρ. 8 του ν. 4497/2017] Οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας εμπίπτει σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2γ και 4 μπορεί να προσκομίζει στοιχεία προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού. Εάν τα στοιχεία κριθούν επαρκή, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης. Για τον σκοπό αυτόν, ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι έχει καταβάλει ή έχει δεσμευθεί να καταβάλει αποζημίωση για τυχόν ζημιές που προκλήθηκαν από το ποινικό αδίκημα ή το παράπτωμα, ότι έχει διευκρινίσει τα γεγονότα και τις περιστάσεις με ολοκληρωμένο τρόπο, μέσω ενεργού συνεργασίας με τις ερευνητικές αρχές, και έχει λάβει συγκεκριμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, καθώς και μέτρα σε επίπεδο προσωπικού κατάλληλα για την αποφυγή περαιτέρω ποινικών αδικημάτων ή παραπτωμάτων. Τα μέτρα που λαμβάνονται από τους οικονομικούς φορείς αξιολογούνται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τις ιδιαίτερες περιστάσεις του ποινικού αδικήματος ή του παραπτώματος. Αν τα μέτρα κριθούν ανεπαρκή, γνωστοποιείται στον οικονομικό φορέα το σκεπτικό της απόφασης αυτής... 8. Η απόφαση της αναθέτουσας αρχής για την διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων κατά την προηγούμενη παράγραφο εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της επιτροπής της επόμενης παραγράφου ... 9. ... 10. [όπως

προστέθηκε με το άρθρο 107 παρ. 9 του ν. 4497/2017] Εάν η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί με αμετάκλητη απόφαση, ορίζεται ότι στις περιπτώσεις της παραγράφου 1 η περίοδος αυτή ανέρχεται σε πέντε (5) έτη από την ημερομηνία της καταδίκης με αμετάκλητη απόφαση και στις περιπτώσεις της παραγράφου 4 στα τρία (3) έτη από την ημερομηνία του σχετικού γεγονότος. 11 ...». Ακόμη, στο άρθρο 75 του ίδιου νόμου (άρθρο 58 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) ορίζεται ότι οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς ως απαιτήσεις συμμετοχής μόνο τα κριτήρια που προβλέπονται στο άρθρο αυτό και αφορούν την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Περαιτέρω, στο άρθρο 79 του ως άνω ν. 4412/2016 (άρθρο 59 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ), όπως το άρθρο αυτό ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο πριν από την τροποποίηση και τη διαμόρφωσή του από το άρθρο 27 του ν. 4782/2021, οριζόταν ότι «1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων άνω των ορίων, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο αποτελείται από ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73 ... για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν, β) πληροί τα κριτήρια επιλογής ... γ) ... 2. [όπως το πρώτο εδάφιο τροποποιήθηκε από το άρθρο 22 περ. 84 του ν. 4441/2016] Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων πλην της απευθείας ανάθεσης των άρθρων 118 και 328, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: ... α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73 ... για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής ..., γ) ... δ) ... 3. Για τις συμβάσεις άνω των ορίων, το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του

Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής της 5ης Ιανουαρίου 2016, και παρέχεται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή. 4. Για τις συμβάσεις κάτω των ορίων, η Αρχή, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 53, μπορεί να εκδίδει αντίστοιχο τυποποιημένο έντυπο υπεύθυνης δήλωσης, όπου απαιτείται, κατά τις διατάξεις του παρόντος. Μέχρι την έκδοση του τυποποιημένου εντύπου του προηγούμενου εδαφίου, γίνεται δεκτή υπεύθυνη δήλωση της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986. 5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψηφίους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας. Πριν από την ανάθεση της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή ... απαιτεί από τον προσφέροντα, στον οποίο έχει αποφασίσει να αναθέσει τη σύμβαση να υποβάλει ενημερωμένα τα σχετικά δικαιολογητικά, σύμφωνα με το άρθρο 79, και κατά περίπτωση το άρθρο 80 ...». Τα αποδεικτικά μέσα που μπορούν να απαιτούν οι αναθέτουσες αρχές ως απόδειξη για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού και για τη συνδρομή των προϋποθέσεων συμμετοχής στη διαγωνιστική διαδικασία προσδιορίζονται στο άρθρο 80 του ν. 4412/2016, σύμφωνα δε με το άρθρο 93 του νόμου αυτού, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο πριν από την αντικατάστασή του με το άρθρο 35 του ν. 4782/2021, «Ο ξεχωριστός σφραγισμένος φάκελος με την ένδειξη “Δικαιολογητικά συμμετοχής” περιέχει: α) στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης άνω των ορίων, το ΕΕΕΣ του άρθρου 79 και την εγγύηση συμμετοχής [...] και β) [όπως η περ. αυτή τροποποιήθηκε από τα άρθρα 22 περ. 86 του ν. 4441/2016 και 46 παρ. 2 του ν. 4447/2016] στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης κάτω των ορίων: αα) υπεύθυνη δήλωση κατά τα προβλεπόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 79, ...». Εξάλλου, με το άρθρο 103 («Πρόσκληση για υποβολή δικαιολογητικών») του ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 43 του ν. 4782/ 2021, το οποίο σύμφωνα με το άρθρο 142 παρ. 3 του ίδιου νόμου, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 22 του ν. 4903/2022 (Α' 46/5.3.2022), εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς κατά την 1.6.2021 διαγωνιστικές διαδικασίες, εκτός εάν είχε χωρήσει οριστικός αποκλεισμός του οικονομικού φορέα ή είχε εκδοθεί απόφαση δικαστηρίου, η οποία έχει κρίνει διαφορετικά, ορίζεται ότι: «Πέραν των οριζόμενων στις παρ. 3 και 4 του άρθρου 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, και στο άρθρο 93, περί περιεχομένου φακέλου “Δικαιολογητικά συμμετοχής”, ισχύουν και τα ακόλουθα: 1. Μετά από την αξιολόγηση των προσφορών, η αναθέτουσα αρχή ειδοποιεί εγγράφως τον

προσφέροντα, στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση («προσωρινό ανάδοχο»), να υποβάλει εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης σε αυτόν, τα αποδεικτικά έγγραφα νομιμοποίησης και τα πρωτότυπα ή αντίγραφα που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 2690/1999 (Α' 74), όλων των δικαιολογητικών του άρθρου 80, όπως καθορίζονται ειδικότερα στα έγγραφα της σύμβασης, ως αποδεικτικά στοιχεία για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού των άρθρων 73, περί λόγων αποκλεισμού, και 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις, καθώς και για την πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των άρθρων 75 έως 78. Τα δικαιολογητικά υποβάλλονται στην αναθέτουσα αρχή μέσω του ΕΣΗΔΗΣ. 2. ... 3. Αν, κατά τον έλεγχο των παραπάνω δικαιολογητικών, διαπιστωθεί ότι τα στοιχεία που δηλώθηκαν, σύμφωνα με το άρθρο 79 είναι εκ προθέσεως απατηλά, ή ότι έχουν υποβληθεί πλαστά αποδεικτικά στοιχεία, απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του ... και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά ... Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν υπέβαλε αληθή ή ακριβή δήλωση, η διαδικασία ανάθεσης ματαιώνεται. 4. ... 5. Αν από τα παραπάνω δικαιολογητικά που προσκομίσθηκαν νομίμως και εμπροθέσμως δεν αποδεικνύεται η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού ... ή η πλήρωση μιας ή περισσότερων από τις απαιτήσεις των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής ... απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου και, με την επιφύλαξη του άρθρου 104, περί χρόνου συνδρομής όρων συμμετοχής και οψιγενών μεταβολών, καταπίπτει ... η εγγύηση συμμετοχής του ... και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά ... Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν αποδείξει ότι: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73 ... και β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής ... η διαδικασία ματαιώνεται. 6. ... 7. ...». Περαιτέρω, στο άρθρο 104 με τίτλο «Χρόνος συνδρομής όρων συμμετοχής - Οψιγενείς μεταβολές» του ν. 4412/2016, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο πριν από την αντικατάστασή του με το άρθρο 44 του ν. 4782/2021, οριζόταν ότι «1. [όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 107 παρ. 24 του ν. 4497/2017] Το δικαίωμα συμμετοχής και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής όπως ορίστηκαν στα έγγραφα της σύμβασης, κρίνονται κατά την υποβολή ... της προσφοράς, κατά την υποβολή των δικαιολογητικών του

άρθρου 80, και κατά τη σύναψη της σύμβασης ... 2. Αν επέλθουν μεταβολές στις προϋποθέσεις τις οποίες οι προσφέροντες/υποψήφιοι είχαν δηλώσει ότι πληρούν, σύμφωνα με το άρθρο 79, οι οποίες επήλθαν ή για τις οποίες έλαβε γνώση ο προσφέρων/υποψήφιος μετά την δήλωση και μέχρι την ημέρα της έγγραφης ειδοποίησης για την προσκόμιση των δικαιολογητικών κατακύρωσης, οι προσφέροντες/υποψήφιοι οφείλουν να ενημερώσουν αμελλητί την αναθέτουσα αρχή σχετικά και το αργότερο μέχρι την ημέρα της έγγραφης ειδοποίησης για την προσκόμιση των δικαιολογητικών του άρθρου 80. 3. ...». Εξάλλου, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 105 παρ. 3 του ν. 4412/2016 «Η απόφαση κατακύρωσης δεν παράγει τα έννομα αποτελέσματά της, εφόσον η αναθέτουσα αρχή δεν την κοινοποίησε σε όλους τους προσφέροντες που δεν έχουν αποκλειστεί οριστικά. Τα έννομα αποτελέσματα της απόφασης κατακύρωσης και ιδίως, η σύναψη της σύμβασης επέρχονται εφόσον και όταν συντρέξουν σωρευτικά τα εξής: ... γ) [όπως η περ. γ αντικαταστάθηκε από το άρθρο 43 παρ. 13 περ. γ του ν. 4605/2019] κοινοποιηθεί η απόφαση κατακύρωσης στον προσωρινό ανάδοχο, εφόσον ο τελευταίος υποβάλλει, έπειτα από σχετική πρόσκληση, υπεύθυνη δήλωση ... στην οποία θα δηλώνεται ότι, δεν έχουν επέλθει στο πρόσωπό του οψιγενείς μεταβολές κατά την έννοια του άρθρου 104 και μόνον στην περίπτωση του προσυμβατικού ελέγχου [από το Ελεγκτικό Συνέδριο] ή της άσκησης προδικαστικής προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης...». Εξάλλου, με την απόφαση 158/2016 της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων [ήδη Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.] (Β' 3698) εγκρίθηκε, για διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης κάτω των ορίων των Οδηγιών, η έκδοση Τυποποιημένου Εντύπου Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.) του άρθρου 79 παρ. 4 του ν. 4412/2016, όπως αυτό περιλαμβάνεται στο Παράρτημα Α της απόφασης αυτής. Σύμφωνα με την παρ. 2 της πιο πάνω απόφασης «...Οι αναθέτοντες φορείς του Βιβλίου ΙΙ του Ν. 4412/2016 δύνανται να χρησιμοποιούν το ΤΕΥΔ για διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, η συνολική προϋπολογισθείσα αξία των οποίων είναι κατώτερη από τα όρια των περιπτ. (α) και (β) του άρθρου 235 του Ν. 4412/2016». Στο ως άνω Τ.Ε.Υ.Δ. (Μέρος ΙΙΙ, παρ. Γ) περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι ερωτήσεις που σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη περιλαμβάνονται και στο τυποποιημένο έντυπο για το Ε.Ε.Ε.Σ.

15. Επειδή, η Διακήρυξη του ένδικου διαγωνισμού προβλέπει στο άρθρο 10 αυτής τους ίδιους λόγους αποκλεισμού με αυτούς που προβλέπονται στο άρθρο 73 του ν. 4412/2016, ενώ στο άρθρο 11 καθορίζει τα κριτήρια επιλογής σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ως άνω νόμο. Ειδικότερα, όσον αφορά το κρίσιμο εν προκειμένω ζήτημα της υποβολής εκ μέρους του διαγωνιζόμενου ανακριβούς δήλωσης σε σχέση τη [μη] συνδρομή λόγων αποκλεισμού ή τη [μη] πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, στην παρ. 10.3 του άρθρου 10 της Διακήρυξης ορίζονται τα εξής: «... κάθε Οικονομικός Φορέας αποκλείεται από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις: ... 10.3.7 Εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατά το άρθρο 15 της παρούσης ...», ενώ περαιτέρω στις παρ. 10.4 έως 10.6 του ίδιου άρθρου της Διακήρυξης ορίζονται τα ακόλουθα: «10.4 Οικονομικός φορέας που εμπίπτει σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στις παραγράφους ... 10.3 μπορεί να προσκομίζει στοιχεία προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού. Εάν τα στοιχεία κριθούν επαρκή, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης. Για τον σκοπό αυτόν, ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι έχει καταβάλει ή έχει δεσμευθεί να καταβάλει αποζημίωση για τυχόν ζημιές που προκλήθηκαν από το ποινικό αδίκημα ή παράπτωμα, ότι έχει διευκρινίσει τα γεγονότα και τις περιστάσεις με ολοκληρωμένο τρόπο, μέσω ενεργού συνεργασίας με τις ερευνητικές αρχές, και έχει λάβει συγκεκριμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, καθώς και μέτρα σε επίπεδο προσωπικού κατάλληλα για την αποφυγή περαιτέρω ποινικών αδικημάτων ή παραπτωμάτων. Τα μέτρα που λαμβάνονται από τους οικονομικούς φορείς αξιολογούνται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τις ιδιαίτερες περιστάσεις του ποινικού αδικήματος ή του παραπτώματος. ... 10.5 Για όλες τις παραπάνω περιπτώσεις ο οικονομικός φορέας, κατά την υποβολή της προσφοράς του, υποβάλλει το Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.), του άρθρου 79 του ν. 4412/2016 κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 12.2 της παρούσας, ως προκαταρκτική απόδειξη ότι: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των παραγράφων του

παρόντος άρθρου και β) ... Ο οικονομικός φορέας που θα ανακηρυχθεί μειοδότης υποχρεούται, πριν την υπογραφή της σύμβασης, να προσκομίσει όλα τα σχετικά πιστοποιητικά για τα οποία υπέβαλε Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.), του άρθρου 79 του ν. 4412/2016, όπως ορίζονται στο άρθρο 15 της παρούσας. 10.6 ... Σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας η ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε. αποκλείει έναν οικονομικό φορέα όταν αποδεικνύεται ότι αυτός βρίσκεται λόγω πράξεων ή παραλείψεων αυτού είτε πριν είτε κατά τη διαδικασία, σε μία από τις παραπάνω περιπτώσεις του παρόντος άρθρου». Περαιτέρω, στο άρθρο 12 της Διακήρυξης ορίζεται ότι ο υποφάκελος «ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ - ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ» της προσφοράς περιέχει, μεταξύ άλλων, επί ποινή αποκλεισμού «... 12.2 Το Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.). Το Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.), του άρθρου 79 του ν. 4412/2016 ηλεκτρονικά υπογεγραμμένο. ... Αποτελεί ενημερωμένη Υπεύθυνη Δήλωση με τις συνέπειες του Ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές [ή] τρίτα μέρη, επιβεβαιώνεται ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μια από τις καταστάσεις του άρθρου 10 της παρούσας β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί στο άρθρο 11 της παρούσας». Ακόμη, στην παράγραφο 14.2 «Κατακύρωση Διαγωνισμού» του άρθρου 14 της Διακήρυξης ορίζονται τα ακόλουθα: «Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης των προσφορών και την οριστικοποίηση των αποτελεσμάτων, η ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε. αποστέλλει σχετική ηλεκτρονική πρόσκληση ... στον προσφέροντα στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση (προσωρινός Ανάδοχος) και τον καλεί να υποβάλει, εντός προθεσμίας (10) ημερών από τη σχετική ειδοποίηση, τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά προσωρινού Αναδόχου (Δικαιολογητικά Κατακύρωσης) που καθορίζονται στο άρθρο 15 της παρούσας, ως αποδεικτικά στοιχεία για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού του άρθρου 10, καθώς και για την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής του άρθρου 11 της παρούσας ... Σε περίπτωση έγκαιρης και προσήκουσας ενημέρωσης της ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε., το αργότερο μέχρι την ημέρα της ηλεκτρονικής ειδοποίησης για την προσκόμιση των δικαιολογητικών κατακύρωσης, για μεταβολές στις προϋποθέσεις τις οποίες ο προσωρινός ανάδοχος είχε δηλώσει με το ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΝΤΥΠΟ ΥΠΕΥΘΥΝΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ (ΤΕΥΔ) ότι πληροί

και οι οποίες επήλθαν ή για τις οποίες έλαβε γνώση ο προσωρινός ανάδοχος μετά την δήλωση και μέχρι την ημέρα της ειδοποίησης/πρόσκλησης για την προσκόμιση των δικαιολογητικών κατακύρωσης (οψιγενείς μεταβολές), δεν καταπίπτει υπέρ της ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε. η εγγύηση συμμετοχής του ... Η μη προσκόμιση στον προκαθορισμένο χρόνο των απαιτούμενων πρωτοτύπων ή αντιγράφων των δικαιολογητικών κατακύρωσης, ή εάν κατά τον έλεγχο των παραπάνω δικαιολογητικών διαπιστωθεί ότι τα στοιχεία που δηλώθηκαν με το ΤΕΥΔ είναι ψευδή ή ανακριβή ή εάν από τα δικαιολογητικά που προσκομίστηκαν νομίμως και εμπροθέσμως δεν αποδεικνύεται η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού του άρθρου 10 ..., απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου, καταπίπτει ... η Εγγυητική Επιστολή Συμμετοχής του, με την επιφύλαξη του άρθρου 104 του Ν. 4412/2016 και ακολουθείται η διαδικασία του παρόντος άρθρου για τον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής. ... Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν υπέβαλε αληθή ή ακριβή δήλωση, ή αν κανένας από τους προσφέροντες δεν προσκομίζει ένα ή περισσότερα από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, ή αν κανένας από τους προσφέροντες δεν αποδείξει ότι πληροί τα κριτήρια των άρθρων 10 και 11 της παρούσας, η διαδικασία σύναψης της σύμβασης ματαιώνεται ... Η απόφαση κατακύρωσης δεν παράγει τα έννομα αποτελέσματά της, εφόσον η ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε. δεν την κοινοποίησε σε όλους τους προσφέροντες που δεν έχουν αποκλεισθεί οριστικά ... τα έννομα αποτελέσματα της απόφασης κατακύρωσης ... επέρχονται εφόσον συντρέξουν σωρευτικά τα εξής: ... β) Εφόσον ο προσωρινός ανάδοχος υποβάλει, στην περίπτωση που απαιτείται, έπειτα από σχετική πρόσκληση της ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε., Υπεύθυνη Δήλωση ... Στην Υπεύθυνη Δήλωση ... δηλώνεται ότι δεν έχουν επέλθει στο πρόσωπό του οψιγενείς μεταβολές κατά την έννοια του άρθρου 104 του ν. 4412/2016 και μόνο στην περίπτωση της άσκησης προδικαστικής προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης...». Εξάλλου, στο άρθρο 15 με τον τίτλο «ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΚΑΤΑΚΥΡΩΣΗΣ» της Διακήρυξης ορίζεται ότι «Το δικαίωμα συμμετοχής και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής ... κρίνονται κατά την υποβολή της προσφοράς, κατά την υποβολή των δικαιολογητικών κατακύρωσης και κατά τη σύναψη της σύμβασης» και προσδιορίζονται τα δικαιολογητικά, τα οποία θα κληθεί να υποβάλει ο προσωρινός ανάδοχος ως απόδειξη για τη μη συνδρομή στο πρόσωπό του των λόγων αποκλεισμού και για την

πλήρωση των προϋποθέσεων συμμετοχής στη διαγωνιστική διαδικασία. Ειδικώς όσον αφορά την απόδειξη της μη συνδρομής του προβλεπόμενου στην παράγραφο 10.3.7 του άρθρου 10 της Διακήρυξης λόγου αποκλεισμού προβλέπεται ότι υποβάλλεται εκ μέρους του προσωρινού αναδόχου υπεύθυνη δήλωση ότι δεν συντρέχει στο πρόσωπο του αυτός ο λόγος αποκλεισμού (βλ. άρθρο 15 παρ. 15.1.7 της Διακήρυξης). Τέλος, στο Προσάρτημα Α, που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της Διακήρυξης, περιλαμβάνεται το υπόδειγμα του Τ.Ε.Υ.Δ., το οποίο στο Μέρος ΙΙΙ ενότητα Γ περιλαμβάνει σε σχέση με το κρίσιμο εν προκειμένω ζήτημα τις ερωτήσεις που παρατέθηκαν στη σκέψη 13 της παρούσας.

16. Επειδή, από τις μνημονευθείσες διατάξεις της Διακήρυξης, και ιδίως από τις διατάξεις των παραγράφων 10.3.7, 10.5 και 10.6 του άρθρου 10, της παραγράφου 12.2 του άρθρου 12, της παραγράφου 14.2 του άρθρου 14 και της παραγράφου 15.1.7 του άρθρου 15, συνάγεται ότι ανακριβής δήλωση του διαγωνιζομένου σχετικά με τη (μη) συνδρομή λόγου αποκλεισμού ή (μη) πλήρωση κριτηρίου επιλογής, η οποία περιλαμβάνεται στο υποβαλλόμενο με την προσφορά του Τ.Ε.Υ.Δ., έχει αναχθεί από τον αναθέτοντα φορέα, σύμφωνα και σε αρμονία με όσα ορίζονται και με τις διατάξεις των άρθρων 79 παρ. 2, 4 και 5, 103 παρ. 3 και 104 παρ. 2 του ν. 4412/2016 και την απόφαση 158/2016 της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. σχετικά με το Τ.Ε.Υ.Δ., σε αυτοτελή λόγο αποκλεισμού, ο οποίος προβλέπεται από τη διακήρυξη και συνεπάγεται, με τη διαπίστωσή του, την υποχρέωση του αναθέτοντος φορέα να θέσει εκτός διαγωνισμού τον διαγωνιζόμενο, η δήλωση του οποίου δια του Τ.Ε.Υ.Δ. διαπιστώνεται ότι είναι αντικειμενικά ανακριβής (πρβλ. ΣτΕ 2514, 2646, 2647/2022, 753, 754/2020, ΕΑ 23, 91, 93/2020). Εξάλλου, στην όλως ειδική περίπτωση κατά την οποία το συνιστών τον λόγο αποκλεισμού γεγονός ή μεταβολή σε σχέση με την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής λαμβάνουν χώρα μετά την υποβολή του Τ.Ε.Υ.Δ., ο διαγωνιζόμενος είναι υποχρεωμένος να το δηλώσει «αμελλητί» σύμφωνα με το άρθρο 104 παρ. 2 του ν. 4412/2016 (πρβλ. ΣτΕ 753, 754/2020, ΕΑ 23, 91, 93/2020).

17. Επειδή, στο πεδίο εφαρμογής του λόγου αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ του ν. 4412/2016 και της αντίστοιχης διάταξης του άρθρου 10 παρ. 10.3.7 της Διακήρυξης λόγω ανακριβούς δήλωσης του διαγωνιζομένου (είτε δια της υποβολής ψευδούς δήλωσης είτε δια της απόκρυψης πληροφοριών) σχετικά με τη (μη) συνδρομή λόγου αποκλεισμού ή τη (μη) πλήρωση κριτηρίου επιλογής,

εμπίπτουν ανακριβείς δηλώσεις υποβαλλόμενες στο πλαίσιο της διαγωνιστικής διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, την οποία οι δηλώσεις αυτές αφορούν. Αντιθέτως, η μη δήλωση εκ μέρους του διαγωνιζομένου στο πλαίσιο του τρέχοντος διαγωνισμού ότι αυτός αποκλείστηκε από προηγούμενο διαγωνισμό λόγω ανακριβούς δήλωσης υποβληθείσας στον διαγωνισμό εκείνο δεν συνιστά, αυτή και μόνη, λόγο αποκλεισμού κατά το άρθρο 73 παρ. 4 περ. ζ του ν. 4412/2016 από τον τρέχοντα διαγωνισμό. Η μη δήλωση, όμως, κατά τον τρέχοντα διαγωνισμό των πραγματικών περιστατικών, στα οποία αναφερόταν η υποβληθείσα στον προηγούμενο διαγωνισμό ανακριβής δήλωση, συνιστά τον ως άνω λόγο αποκλεισμού στον τρέχοντα διαγωνισμό, αν τα πραγματικά αυτά περιστατικά αφορούν τη συνδρομή λόγου αποκλεισμού ή τη μη πλήρωση κριτηρίου επιλογής και στον τελευταίο διαγωνισμό. Επιχείρημα υπέρ της άποψης ότι ο λόγος αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ του ν. 4412/2016 δεν καταλαμβάνει καταρχήν ανακριβείς δηλώσεις υποβληθείσες στο πλαίσιο προηγούμενου διαγωνισμού συνάγεται από τη γραμματική διατύπωση της διάταξης αυτής, στην οποία παρατίθενται, συνδεόμενες με τον διαζευκτικό σύνδεσμο «ή» και με τη χρήση των χρόνων παρακείμενου και ενεστώτα, οι τρεις, στεγαζόμενες υπό τον συγκεκριμένο λόγο αποκλεισμού, περιπτώσεις, η τρίτη από τις οποίες (: «δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79») αναφέρεται σε δικαιολογητικά υποβαλλόμενα στο πλαίσιο του εν εξελίξει διαγωνισμού (βλ. ως άνω και την παρ. 10.3.7 του άρθρου 10 της Διακήρυξης, στην οποία, αντίστοιχα, η τρίτη από τις περιπτώσεις που συνιστούν τον συγκεκριμένο λόγο αποκλεισμού αναφέρεται στα δικαιολογητικά του άρθρου 15 της διακήρυξης, δηλαδή στον ένδικο διαγωνισμό)· από την παραπομπή της τρίτης από τις ως άνω περιπτώσεις στον εν εξελίξει διαγωνισμό συνάγεται ότι και οι άλλες δύο συνιστώσες τον ίδιο λόγο αποκλεισμού περιπτώσεις αφορούν ανακριβή δήλωση (ψευδή δήλωση ή απόκρυψη πληροφοριών) υποβαλλόμενη στον ίδιο διαγωνισμό. Αντίθετο συμπέρασμα δεν μπορεί να συναχθεί από τη διατύπωση της φράσης «έχει κριθεί ένοχος», η έννοια της οποίας πρέπει να προσδιορισθεί υπό το φως του άρθρου 57 παρ. 4 περ. η της Οδηγίας 2014/24, του οποίου ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο αποτελεί το άρθρο 73 παρ. 4 περ. ζ του ν. 4412/2016, σε σχέση και με τις λοιπές γλωσσικές αποδόσεις της φράσης αυτής (“has been guilty”, “hat sich schuldig

gemacht”, “s’ est rendu coupable”) και σε σύγκριση με τη διατύπωση των διατάξεων των Οδηγιών, που ίσχυσαν διαδοχικά πριν από την Οδηγία 2014/24/ΕΕ (άρθρο 29 περ. ζ της Οδηγίας 92/50/ΕΟΚ και άρθρο 45 παρ. 2 περ. ζ της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ: «είναι ένοχος», “is guilty”, “haben sich schuldig gemacht”, “s’ est rendu coupable”) και αντιμετώπισαν υπό παρόμοιους όρους (πρβλ. Προτάσεις Γενικού Εισαγγελέα της 8.5.2019 στην υπόθεση C-267/18, Delta, σκ. 50, ΔΕΕ, αποφάσεις της 15.9.2022, Landkreis Aichach-Friedberg, C-416/21, σκέψη 56, της 19.6.2019, Meca Srl, C-41/18, σκέψη 25) τον εξεταζόμενο λόγο αποκλεισμού. Ερμηνευόμενη με βάση τα ανωτέρω, η φράση αυτή δεν παραπέμπει σε κατάγνωση προηγούμενης συμπεριφοράς του διαγωνιζόμενου, αλλά πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει την έννοια «είναι ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων» ή «έχει καταστήσει τον εαυτό του ένοχο σοβαρών ψευδών δηλώσεων» ή «έχει υποβάλει σοβαρές ψευδείς δηλώσεις», οι δηλώσεις δε αυτές αφορούν κατά τα προεκτεθέντα τον τρέχοντα διαγωνισμό. Εξάλλου, δεν ασκούν καθοριστική επιρροή στην ερμηνεία του επίμαχου λόγου αποκλεισμού οι προβλέψεις των παραγράφων 7 και 10 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 (βλ. και τις αντίστοιχες παραγράφους 6 και 7 του άρθρου 57 της Οδηγίας 2014/24), διότι οι παράγραφοι αυτές εφαρμόζονται στον βαθμό που νοείται ως προς τη συγκεκριμένη περίπτωση λόγου αποκλεισμού η λήψη μέτρων προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας του διαγωνιζόμενου και διάρκεια αποκλεισμού, και όχι στο σύνολο των λόγων αποκλεισμού της παραγράφου 4 του ως άνω άρθρου 73 του ν. 4412/2016, η οποία περιλαμβάνει και περιπτώσεις, όπως η κρινόμενη περίπτωση αποκλεισμού, για τις οποίες δεν νοείται ούτε η λήψη τέτοιων μέτρων (πρβλ. ΣτΕ 2514, 2646, 2647/2022, 753, 754/2020, ΕΑ 91/2020) ούτε μέγιστη περίοδος αποκλεισμού. Υπέρ της άποψης ότι στην περίπτωση του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ του ν. 4412/2016 δεν νοείται η λήψη μέτρων προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας του διαγωνιζόμενου συνηγορεί και το περιεχόμενο αφενός του περιλαμβανόμενου στο Παράρτημα 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 τυποποιημένου έντυπου για το Ε.Ε.Ε.Σ. και αφετέρου του εγκριθέντος με την 158/2016 απόφαση της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. Τ.Ε.Υ.Α., τα οποία δεν περιέχουν ερώτηση σχετικά με τη λήψη μέτρων που αποδεικνύουν την αξιοπιστία του οικονομικού φορέα όσον αφορά τον λόγο αποκλεισμού της περίπτωσης η της παραγράφου 4 του άρθρου 57 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, όπως

σε άλλες περιπτώσεις αποκλεισμού (α, γ, δ και ζ) της ίδιας παραγράφου του άρθρου 57 της Οδηγίας. Εξάλλου, και η προβλεπόμενη στην παράγραφο 6 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 (βλ. και την παρ. 5 του άρθρου 57 της Οδηγίας 2014/24) δυνατότητα του αναθέτοντος φορέα να αποκλείσει οικονομικό φορέα από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης και στην περίπτωση που διαπιστώσει ότι ο οικονομικός φορέας βρίσκεται «πριν» από τη διαδικασία ανάθεσης σε μια από τις περιπτώσεις της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου δεν αφορά το σύνολο των λόγων αποκλεισμού της ως άνω παραγράφου, αλλά μόνο αυτούς, οι οποίοι, όπως προκύπτει από το περιεχόμενό τους, είναι δυνατόν να αφορούν καταστάσεις, στις οποίες τελούσε ο διαγωνιζόμενος σε χρονική περίοδο αναγόμενη πριν από την τρέχουσα διαγωνιστική διαδικασία. Υπό την πιο πάνω ερμηνευτική προσέγγιση της περ. ζ της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 δεν τίθεται θέμα περιορισμού της εξουσίας του αναθέτοντος φορέα να εκτιμήσει την ακεραιότητα και την αξιοπιστία καθενός από τους οικονομικούς φορείς που μετέχουν στη διαδικασία σύναψης της επίμαχης σύμβασης (σε σχέση με την εξουσία αυτή του αναθέτοντος φορέα, που παρέχεται βάσει των προβλεπόμενων στο άρθρο 57 παρ. 4 της Οδηγίας 2014/24 προαιρετικών λόγων αποκλεισμού βλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 3.6.2021, Red Service Srl Unipersonale, C-210/20, σκ. 35, της 3.10.2019, Delta Antrepriza de Constructii si Montaj 93 SA, C-267/18, σκ. 26, της 19.6.2019, Meca, C-41/18, σκ. 29), αξιολογώντας ο ίδιος τη συνολική συμπεριφορά του οικονομικού φορέα, η οποία μπορεί να εκτείνεται και σε προηγούμενες διαγωνιστικές διαδικασίες (βλ. σχετικώς ΔΕΕ, απόφαση της 21.12.2023, Infraestruturas de Portugal SA, C-66/22, σκ. 69, πρβλ. ΕΑ 40/2019), δεδομένου ότι η εξουσία αυτή διατηρείται σε σχέση με πραγματικά περιστατικά, τα οποία οι υποβληθείσες στο πλαίσιο προηγούμενου διαγωνισμού ανακριβείς δηλώσεις αφορούσαν, εφόσον αυτά συνδέονται με τη συνδρομή λόγου αποκλεισμού στον τρέχοντα διαγωνισμό. Εξάλλου, υπό την ως άνω ερμηνεία του άρθρου 73 παρ 4 περ. ζ του ν. 4412/2016 ο προβλεπόμενος στη διάταξη αυτή λόγος αποκλεισμού διατηρεί την αυτοτέλειά του έναντι των λοιπών λόγων αποκλεισμού, δεδομένου ότι αφορά την υποβολή αντικειμενικά ανακριβών δηλώσεων σχετικά με τη (μη) συνδρομή λόγου αποκλεισμού ή τη (μη) πλήρωση κριτηρίου επιλογής στο πλαίσιο του τρέχοντος διαγωνισμού, η οποία συνεπάγεται, με τη διαπίστωσή της, την υποχρέωση του αναθέτοντος φορέα να θέσει εκτός διαγωνισμού τον

διαγωνιζόμενο και δεν μπορεί να αναιρεθεί με μεταγενεστέρως υποβαλλόμενα από τον διαγωνιζόμενο στοιχεία, ακόμη κι αν τα στοιχεία αυτά είναι ικανά να άρουν τη συνδρομή τυχόν άλλου συρρέοντος λόγου αποκλεισμού. Άλλωστε, η ως άνω ερμηνεία της επίμαχης διάταξης τελεί σε αρμονία και με την αρχή της αυτοτέλειας των διαγωνισμών, από την οποία δεν προκύπτει ότι ο ενωσιακός και ο εθνικός νομοθέτης θέλησαν να αποκλίνουν όσο αφορά τον λόγο αποκλεισμού του άρθρου 57 παρ. 4 περ. η της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και του αντίστοιχου άρθρου 73 παρ 4 περ. ζ του ν. 4412/2016. Κατά τη γνώμη, όμως, της Συμβούλου Ο. Ζύγουρα, συνιστά λόγο αποκλεισμού από διαγωνισμό, κατά τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016, αυτή και μόνη η μη δήλωση εκ μέρους του διαγωνιζομένου ότι απεκλείσθη από προηγούμενο διαγωνισμό λόγω υποβολής στον διαγωνισμό εκείνο ανακριβούς δηλώσεως και δη ανεξαρτήτως αν τα πραγματικά περιστατικά, περί των οποίων είχε υποβληθεί ανακριβής δήλωση σε προηγούμενο διαγωνισμό, θα αποτελούσαν λόγο αποκλεισμού και στον τρέχοντα διαγωνισμό. Και τούτο, διότι επαναλαμβανόμενες περιπτώσεις - και ελασσόνων - παρατυπιών μπορούν να γεννήσουν αμφιβολίες για την αξιοπιστία του οικονομικού φορέως και δικαιολογούν τον αποκλεισμό, όπως προκύπτει από τις διατάξεις του άρθρου 80 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ σε συνδυασμό με τις προπαρατεθείσες διατάξεις της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ· στην περίπτωση δε ανακριβών δηλώσεων, όπως εν προκειμένω, μετά την υποβολή του ΕΕΕΣ, δεν νοείται η λήψη μέτρων προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας του διαγωνιζομένου.

18. Επειδή, με βάση τα ανωτέρω, σε σχέση με το εισαχθέν προς επίλυση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ζήτημα (σκέψη 2), η κρίση του Δικαστηρίου είναι η εξής: Η μη δήλωση εκ μέρους του ανακηρυχθέντος προσωρινού αναδόχου κατά το στάδιο υποβολής των δικαιολογητικών κατακύρωσης (στην υποβαλλόμενη κατά τη Διακήρυξη υπεύθυνη δήλωση περί μη συνδρομής του λόγου αποκλεισμού της περ. ζ' της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016) ότι αυτός αποκλείστηκε οριστικά από άλλη διαγωνιστική διαδικασία, για τον λόγο ότι δεν είχε δηλώσει στο υποβληθέν, στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, Ε.Ε.Ε.Σ., αποκλεισμούς του από προηγούμενες της διαδικασίας αυτής διαγωνιστικές διαδικασίες, δεν συνιστά αυτή και μόνη τον λόγο αποκλεισμού της περ. ζ' της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016. Η μη δήλωση, όμως, κατά τον

τρέχοντα διαγωνισμό των πραγματικών περιστατικών, στα οποία αναφερόταν η υποβληθείσα στον προηγούμενο διαγωνισμό ανακριβής δήλωση, συνιστά τον ως άνω λόγο αποκλεισμού στον τρέχοντα διαγωνισμό, αν τα πραγματικά αυτά περιστατικά αφορούν τη συνδρομή λόγου αποκλεισμού ή τη μη πλήρωση κριτηρίου επιλογής και στον τελευταίο διαγωνισμό.

19. Επειδή, μετά την επίλυση του ζητήματος που ετέθη με το προαναφερθέν προδικαστικό ερώτημα, το Δικαστήριο κρίνει ότι η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί προς εκδίκαση στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών για την περαιτέρω εκδίκασή της.

Διά ταύτα

Απορρίπτει την παρέμβαση της εταιρείας «3Κ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ».

Επιλύει το ζήτημα που ετέθη με το προδικαστικό ερώτημα του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο αιτιολογικό.

Παραπέμπει την υπόθεση στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών.